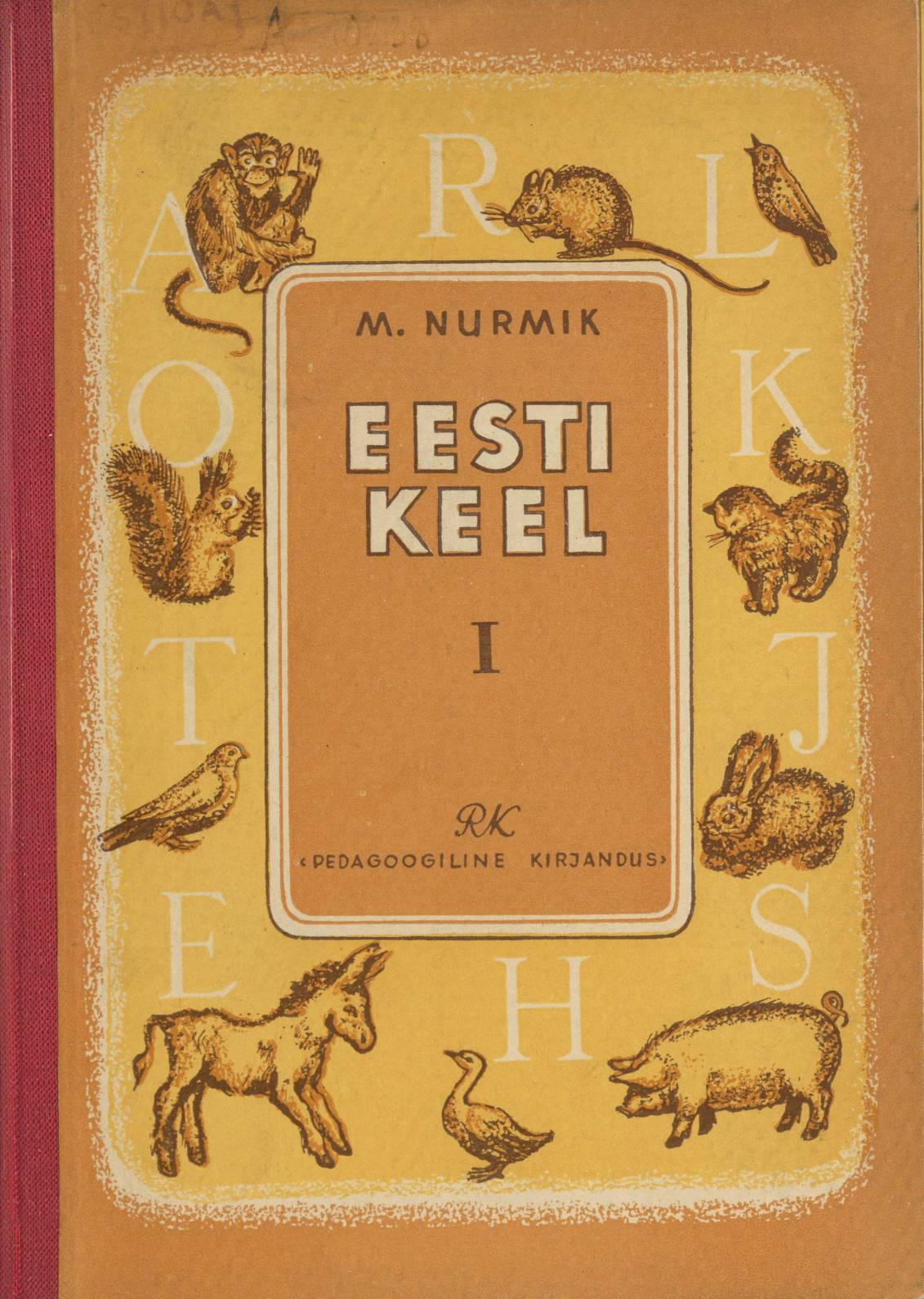

M. NURMIK
EESTI KEEL
I
RK
«PEDAGOOGILINE KIRJANDUS»

Sonder-Exemplar

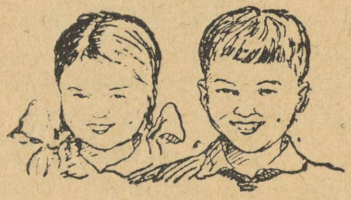
A - 80960

M. NURMIK

EESTI KEEL

Учебник эстонского языка для III (IV—V) класса

I

RK
„PEDAGOOGILINE KIRJANDUS"
TALLINN 1949

Kinnitatud
Eesti NSV Haridusministeeriumi poolt 30. oktoobril 1948. a.

Bibliotheca Universitatis Tartuensis
1949: 0599

ESTICA

A-10238

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU
ARHIIVKOGU

SAATEKS ÕPETAJALE.

Keelt osata — tähendab osata seda lugeda, kirjutada, teise kõnet mõista (passiivne keeleoskus) ja ka ise kõnelda (aktiivne keeleoskus).

Käesolev tööraamat, taotledes kõiki neid keeleõpetuse eesmärke, valib oma erilise tähelepanu objektiks just viimase ning rakendab elava kõnekeele õppimiseks peale kõigi senituntud võtete — küsimuste-vastuste, pildivestluste, tagasitõlgete ja lünkharjutuste — ka piltsõnatekstide lugemise, mis siin raamatus katseks on esmakordselt tarvitusele võetud.

Sõna tuleb töötada mällu selle alalise kordamisega. Mäluvaeva kergendamiseks võõrkeele sõnade meelespidamisel rakendab piltsõnameetod keeleõppija graafilise mälu, visuaalse meele.

Psühhotehnika seisukohalt väga tähtis mälutegur on sõnade frekventsuse, esinemissageduse reguleerimine. Sõna peab umbes 10—15 korda esinema, et ta püsivalt meelde jääks. Kõige paremini meelestuvad sõnad, kui nad 3—4 paragrahvi tagant korduvad.

Piltsõnatekstides, mille ülesandeks on omandatud sõnavara tegelik kasutamine elavas kõnes, on õpitud sõna hieroglüüfika, s. t. piltkirja põhimõttel asendatud pildiga, mis sunnib seda koos teiste sõnadega lugema nagu tavalist trükikirja. Seega muutub pilt lause osaks, piltsõnaks.

Piltsõnateksti valjusti hääldades on keeleõppija sunnitud iga piltsõna juures ikka uuesti meelde tuletama ja kordama õpitavat sõna, kuni on selle niivõrd kindlasti ära õppinud, et ta tarvitamine elavas kõnes enam raskust ei tekita. Nii omandab õppija minimaalse jõu- ja ajakuluga kõnelemiseks vajaliku aktiivse ja sõnadest arusaamiseks tarvismineva passiivse sõnavara.

Kõnekeele õppimises raamatu kaudu ei saa enam kaugemale minna. Järgmiseks astmeks on juba vaba konversatsioon — elava kõnekeele harjutamine tunnis või otseses kokkupuutes seda keelt kõneleva rahvaga.

Piltsõnade õppimine toimub siin kolmes astmes:

1) lugemistekstis tundmatu sõna esmakordsel esinemisel; pildi ülesandeks on siin sõna tähenduse selgitamine ning sõna algvormi omandamine;

2) mitme paragrahvi järel kokkuvõtliku pilditabelina õpitud sõna kordamiseks;

3) piltsõnatekstina „Loe valjusti!" sõna aktiivseks omandamiseks ladusas voolavas kõnes.

Juba õpitud paragrahvidest ja pilditabeleist hästi tuntud pildid on niisama kergesti tuntavad ka miniatuuridena piltsõnatekstides ja sellepärast ei jäta nad vähematki sisulist kahtlust.

Piltsõnameetod taotleb seega võõrkeelte õppeviisi r a t s i o n a l i s e e r i m i s t, kus piltsõnaharjutuste varal oleks võimalik niisama kergesti õppida võõrkeeli kõnelema nagu klaverimängu noodimärkide abil. Õppija saab seejuures huvitavate trükitehniliste võtete abil oma jõu täiel määral tööle rakendada, ilma et tal tarvitseks oma tahtejõudu väsitada tuima ja igava tuupimisega.

Uue pala juurde asudes tuleb kõigepealt ära õppida uued sõnad ühes nende õige hääldamisega. Nende tõlge aga on antud mitte kohe lugemispala järel, vaid raamatu lõpus, et õpilasel ei tekiks kiusatust iga tundmatut sõna kohe sõnastikust vaadata. Uued sõnad on seletatud suuremalt jaolt piltide abil, teised, mida pildis kujutada ei saa, on joonega raamitud tekstina välja tõstetud, et nad selge pildina mällu jääksid. Võõrkeelse teksti lahtimõtestamine peab muutuma lastele tõsiseks pingutavaks tööks, mistõttu uudissõnad neile palju kergemini meelde jäävad. Lugemispala järel on seletatud ainult niisugused sõnad ja kõnekäänud, mis esinevad passiivsena, ühekordselt.

Tagasitõlkimine (s. t. emakeelest eesti keelde) on lastele esimesel aastal veel liiga raske. Sellepärast on seda siin algkursuses antud võrdlemisi tagasihoidlikult. Et lapsed õpiksid võõrkeeles juba vähese sõnavara juures soravalt kõnelema, on siin kasutatud paralleelselt piltsõnatekstidega küsimuste-vastuste viisi, kus raskema küsimuse järel on sulgudes antud lühivastus õpilaste emakeeles, millele tuleb anda täisvastus eesti keeles.

Sõnade õigele hääldamisele tuleb juba esimestel tundidel pöörata tõsist tähelepanu, et ära hoida õpilastel vene aktsendi tek-

kimist eesti lühikese vokaali hääldamisel (muuna, eema, kaana pro muna, ema, kana). Vene keele rõhulised vokaalid ei ole esmavältelised nagu eesti keeles.

Põhikursuses olevad hääldamisharjutused tuleb valjusti hääldades korduvalt läbi harjutada, kuni lastel on häälikute õige hääldamine käes. Samuti tuleb nende kõrva vähehaaval harjutada väldete pikkusega. Liithäälikute III välte märkimine (oksa — oksa), mida senistes trükkides juba üle kahekümne aasta on kasutatud, on ära jäetud, sest see pole andnud oodatud tulemusi. Samuti on ära jäänud peenenduse märkimine lugemistekstis (kas's, Vol'li). Mõlemad on asendatud vastavate harjutustega, mis täidavad niisama hästi oma ülesannet, ilma et lugemistekst selle tõttu hääldamismärkidega oleks kirjuks tehtud.

Käänamise osas tegeleb I vihk nimisõna ainsusega, siirdudes alles kursuse keskel mitmusele. Eesti keeles ei saa kohe hüpata ainsusest mitmusse, enne tuleb ära õppida ainsuse kõige tähtsam põhikääne — omastav, mis on aluseks ainsuse käänetele ning vahe-etapiks mitmuse nimetava juurde. Et vältida alguses kõige raskemat — astmevaheldust, võetakse esijoones läbi omastava moodustamine astmevahelduseta sõnadest: vedur-i, loosung-i, raamat-u... Käänetest võetakse läbi kolm väliskoha käänet: -le, -l ja -lt ning mitmuse nimetav. Et õpikut esimesel aastal mitte raskustega üle kuhjata, esineb osastav kääne passiivsena ja üsna vähesel määral, samuti ka kõik muud käänded.

Õpetajal tuleb võimalikult iga tunni lõpul pühendada mõni minut läbivõetud piltsõnatekstide kordavaks lugemiseks üksikult ja kooris. Nädala viimases tunnis on soovitav korrata küsimuste varal ka nädala jooksul õpitud lugemispalad ning harjutada ladusat lugemist kogu läbivõetud kursuse ulatuses.

Tallinnas, 10. I 1948.

Autor.

Чтение эстонских букв

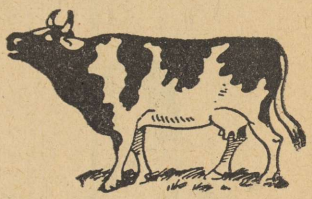
a	а	p	п
b	б	r	р
d	д	s	с
e	э	t	т
f	ф	u	у
g	г	v	в
h	х, г̀	z	з
i	и	õ	ы
j	й	ä	нет в русском языке
k	к	ö	
l	л	ü	
m	м	š	ш
n	н	ž	ж
o	о		

1.

Aa Ii(и) Oo Mm Uu(у)

Ai, ai, ai! Mu!
Oi, oi, oi! Am-mu!

Mai, Maimu, Aimi.

Произнесите кратко: mi-mi, ma-ma, mo-mo, mu-mu; im, am, om, um.

ai, oi, am-mu, a i o m u

2.

Kk

mina	ema	onu
minu	nimi	anna

Ee(э)
Nn(н)

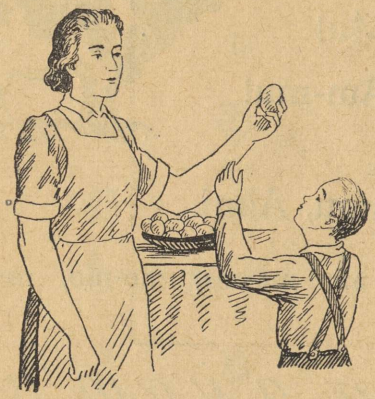

kukk nukk kana muna

Minu ema. Minu onu.
Ema nimi on Anna.
Onu nimi on Ain.
Minu nimi on Enn.

nina

Ema, anna muna!

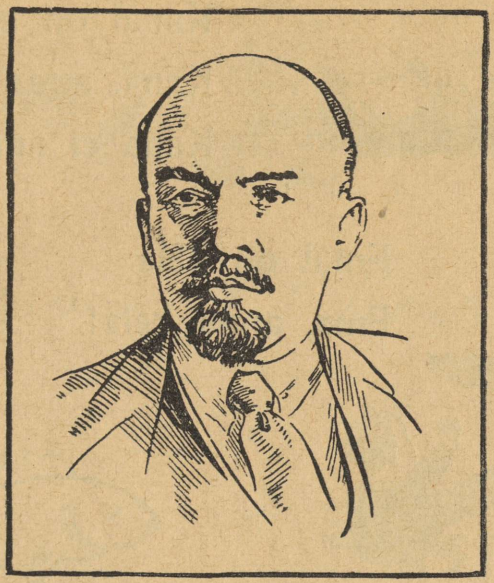

Ei anna!

Enn, Ene. Meeme, Neeme.
Kai, Mai. Nina — Niina. Mina — Miina.

Ii i nimi Nn Neeme. Kikk, kikk, kana, muna. Ema nimi on Mai. Onu nimi on Ain.

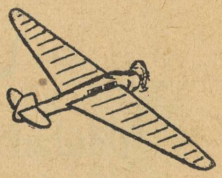
Ll(Л)

Lenin

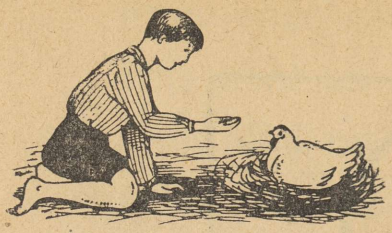
linn

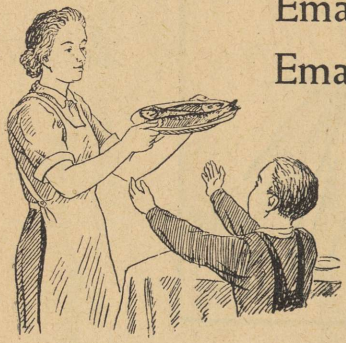
lennuk

Linn.
Kelle lennuk?
Kelle kana?

Lenini linn.
Ennu lennuk.
Kaie kana.

Kanal on muna.
Kana, anna muna!
Kana ei anna muna.

Emal on kala.
Ema, anna kala!

kala

Uinu.

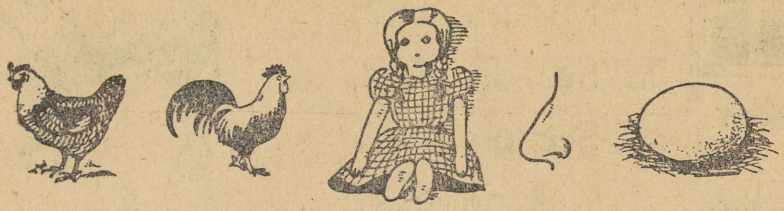
Laulan laulu lii-lii-lii,
uinu, uïnu, nii-nii-nii!
Uinu, Auli, uinu, Lilli,
uinu, Anni, uinu, Illi!

Ma laulan.

Задание. Читайте хором: „Uinu".
Произнесите: La-la-laa, li-li-lii!
Laa-lii-luu. Ai-lilu-lilu-lii!

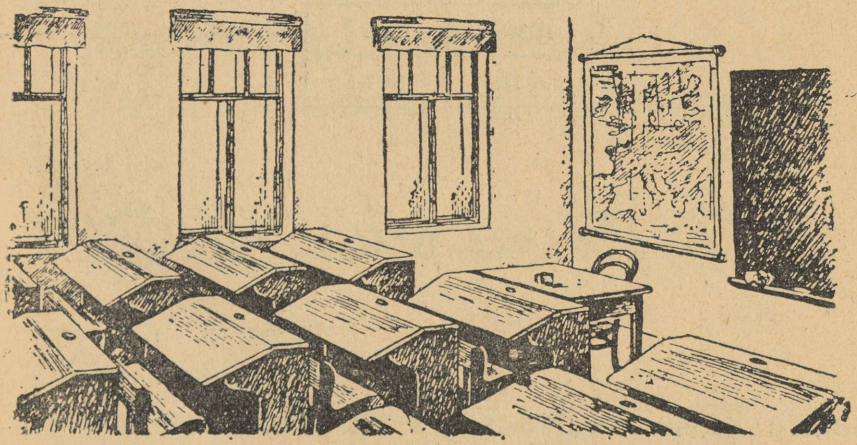
Упражнение. Что на картине?

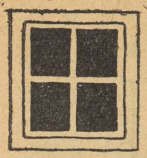
Ll Lennuk LL Lenini linn.

4.

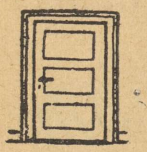
Ss(c) Mis see on?

See on klass.

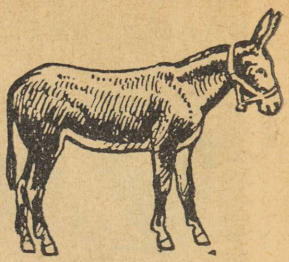

aken

uks

Mis see on?
See on aken.
See on uks.
Kus on uks?
Siin on uks.
Kus on aken?
Seal on aken.

eesel

sai

Salme, Saima, Liisa, kassa.
eesel, summa, sai.

mis?	kus?
siin	seal

S s s See on klass, aken, uks.

Salme klass. Liisa sai. Siin on uks.
Seal on aken. Niina nina. Eesel, kassa, summa.

Gg(г)

mesi	kas?	maias
ka	aga	sool

nuga

Agu on maias.

Oi, magus!

Mesi on magus!

Sai on magus.

Aga sool ei ole magus.

Sool on soolane.

Kala on ka soolane.

Agu, anna nuga!

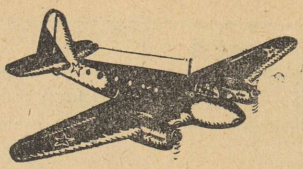
Siin on nuga. Seal on sai.

Sai ei ole soolane. Sai on magus.

Вопросы:

1. Mis on magus? — Mesi . . . . . Sai . . . . . .
2. Mis ei ole magus? — Sool . . . . Kala . . . .
3. Missugune on sool? — Sool on . . . . . .
4. Kes on maias?
5. Kus on nuga? (здесь)
6. Kus on sai? (там)
7. Kas sai on soolane? (Ei ole)
8. Mis on soolane? (рыба)

Упражнение 1. Что на картине?

Задание. Читайте хором по картинкам:
See on linn. See on . . .

gg Mida. Agu. Sai on magus.

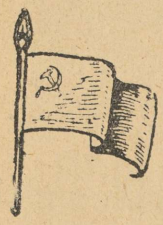
Упражнение 2. Переведите на русский язык.

Mina. Nina. Minu nimi. Laula, ema! Ma laulan. Uinu, onu! Lennuk. Lenini linn.

6.

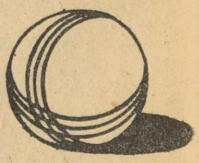
Pp(п)

punane	ilus	soe
isa	pomm	missugune?

lipp

See on lipp.
Lipp on punane.
Lipp on ilus

pall

lamp

Lamp on ka ilus.
Piim on soe.
Isa on sepp.

piim

Pall	piim	lipp
lamp	pomm	sepp

sepp

Вопросы:

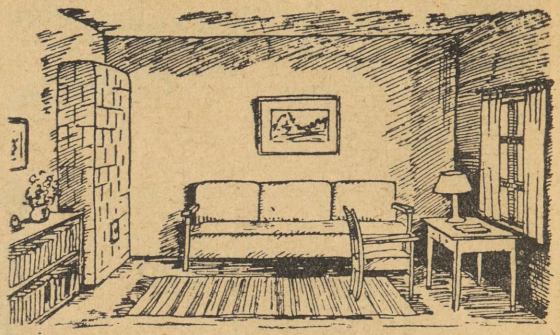
1. Mis on punane? — Lipp on . . . . . .
2. Missugune on piim? — Piim on . . . .
3. Missugune on sool? — Sool on . . . .
4. Mis on ilus? — Lipp on . . . Lamp on . . . Pall on . .
5. Kes on sepp? — Isa on . . . . .

Упражнение. Переведите на эстонский язык.

Дай яйцо! Не дам! Моя мать. Мой дядя. Чей город? Город Ленина. Чей самолёт? Чья курица? У мамы рыба. У курицы яйцо. Курица не даёт яйца. Мама, дай рыбу!

Lipp on punane. Piim on soe.
Isa on sepp. Pall, pomm.

Tt(т)
Bb(б)

See on tuba.

pilt

tibu

Tuba. on soe.
Pilt on ilus.
Tibu on kollane.
Kus on lamp?
Lamp on siin.
Kus on lennuk?
Lennuk on seal.

tank

kollane

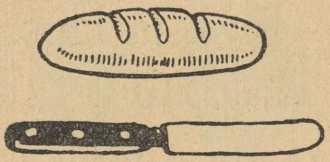
Stepan, Nata, Tiit, Tiiu, Lembit, Tallinn.

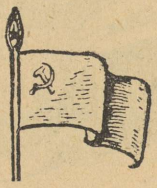

Bensiin, gloobus, tank.

gloobus

Упражнение. Что на картине?

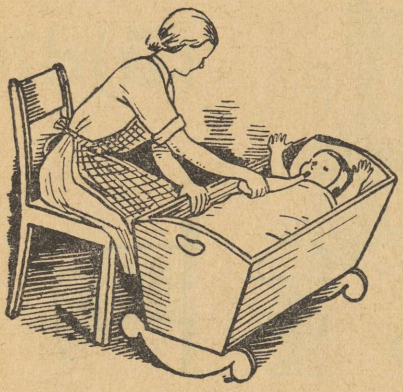
Задание. Читайте хором по картинкам:

See on piim. See on . . . .

Tiba. on ilus. t t, bb Tibu on
kollane. Bensiin. Gloobus.

ja	uni	ikka ei maga

Jj (й)

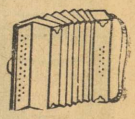

jalg

Ema ja laps.

Maga, laps!
Laps ei maga.
Maga, maga, laps!

bajaan

laps

Uni on magus.
Aga laps ikka ei maga.
Joo, laps! See on piim.
Laps ei joo.
Joo, joo! Piim on soe.

Laps magab.

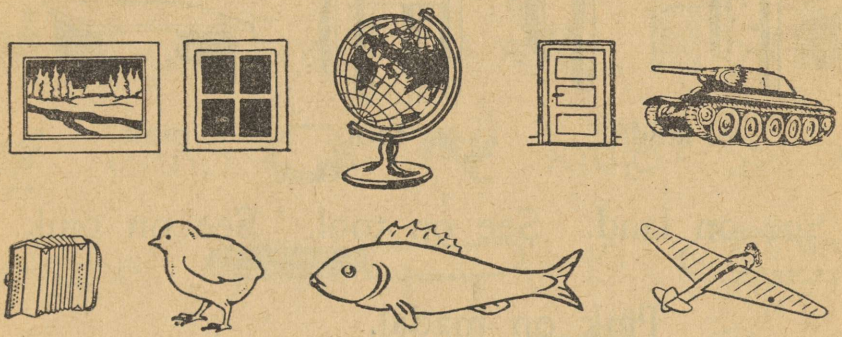
Laps joob.

Uks ja aken. Jaan ja Kalju. Juku ja Miku. Kelle jalg? Kalju jalg. Onu bajaan. Sonja ja Anja. Sonjal on kana ja Anjal on muna. Jukul on sai ja Mikul on nuga.

Вопросы:

1. Kes ei maga? — Laps . . . . . .
2. Kes ei joo? — Laps . . . . . .
3. Mis on magus? — Uni . . . . . Piim . . . . . .

Упражнение. Что на картине?

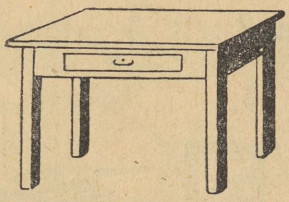
Задание. Читайте хором по картинкам:

See on pilt. See on . . .

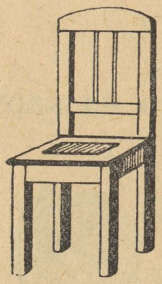
Jjj Jaan ja Kalju. Juku ja Miku. Onu bajaan.

ka ei ole	madal

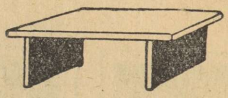
Dd(Д)

laud

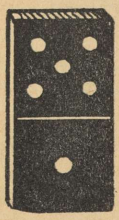
tool

pink

See on laud. See on tool. See on pink.

Pink on madal.
Tool ei ole madal.
Laud ka ei ole madal.
Tool on ilus.
Laps, istu!

doomino

Daniel, Peedu ja Linda, Diima ja Liida. Kaljul on doomino.

Вопросы:

1. Missugune on pink? Pink on . . . . . .
2. Mis ei ole madal? — Tool ei ole . . . . .
3. Mis on ilus? — Tool on . . . . .

Упражнение 1. Читайте громко!

Ema, anna ! Kaiel on , aga Ennul on . ja . , anna ! , laula! on kollane. ja . See on . Kus on ? , ja . Lenini . on punane.

Упражнение 2. Спишите упражнение 1.

Упражнение 3. Переведите на русский язык.

See on sool. Kala on soolane. Kes on maias? Magus mesi. Pall on siin. Tibu on seal. Joo! Maga! Uni. Aga laps ikka ei maga.

Dd Daniel, Peedu ja Linda.

Упражнение 4. Спишите.

Kaljul on doomino. Pink on madal. Tool ei ole madal. Laud ka ei ole madal.

10.

miks?	katki	kuidas?
lendab — ei lenda		
muneb — ei mune		

Laps nutab.

Laps nutab: Oi, oi, oi!
Miks laps nutab?
Muna on katki.
Kes nutab? Miks laps nutab? Kuidas laps nutab? (Oi, oi, oi!)

Lennuk ja kana.

Ennul on lennuk.
Kaiel on kana.
Ennu lennuk ei lenda.
Kaie kana ei mune.

Вопросы:

1. Kellel on lennuk? — Ennul . . . . . .
2. Kellel on kana? — Kaiel . . . . . .
3. Kelle lennuk ei lenda? — Ennu . . . . . .
4. Kelle kana ei mune? — Kaie . . . . . .

Упражнение 1. Переведите на эстонский язык.

Дай нож! Бери нож! Там булка.
Булка сладка. Где флаг? Где бомба?
Где молоко? Что сладко? Мой отец — кузнец.

Упражнение 2. Что на картине?

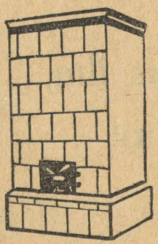

Упражнение 3. Спишите „Lennuk ja kana".

11.

Hh(x)

hobune

ahi

hani

Hobune on ilus.
Ahi on soe.
Hani muneb muna.

mis teeb?	ilm
sinine	leian
sinilill	

Juhan, Jaak, Hilja, Helle ja Malle.

Вопросы:

1. Missugune on hobune? — Hobune on . . . .
2. Missugune on ahi? — Ahi on . . . . . .
3. Mis hani teeb? — Hani . . . . . muna.

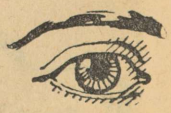
Произнесите! Hi, ha, Hiiumaa!
Hoppadi, hoppadi, hobune!

Sinilill.

Oi, oi, oi, oi, ilus ilm,
sinilillel sinisilm!
Sinilille leian ma,
leian lille ilusa.
Oi, oi, oi, oi, ilus ilm,
minu lillel sinisilm!

lill

silm

Задание. Читайте хором „Sinilill".

Упражнение. Переведите на эстонский язык.

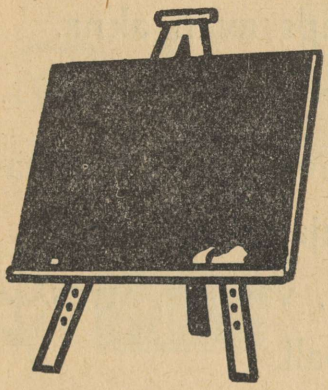
Спи, дитя! Дитя не спит. Пей, дитя! Это молоко. Дитя не пьёт. Кто не спит? Кто не пьёт? Стул красив. Сядь, дитя!

k Ahi, ahi. Новине on ilus.

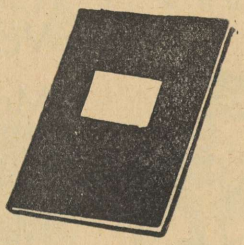
12.

must	kes?	tule!

Vv(в)

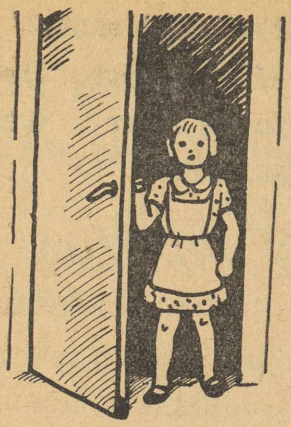
tahvel

vihik

See on tahvel.
See on vihik.
Tahvel on must,
vihik on sinine.

Anna vihik!
Anna pink!
Kes annab?
See laps annab.

Laps avab ukse.

Laps avab akna.

Laps, tule, ava uks!
Laps avab ukse.
Uks on avatud.

Laps, tule, ava aken!
Laps avab akna.
Aken on avatud.

ilves

Vello ja Kalev. Voova ja Klaava.
Moskva, Vanja, Vasja, Ivan,
Gustav, Eeva, vaseliin, ilves.
Klaaval on pall.
Vooval on kompvek.
Oi, oi, maias Voova!

Вопросы:

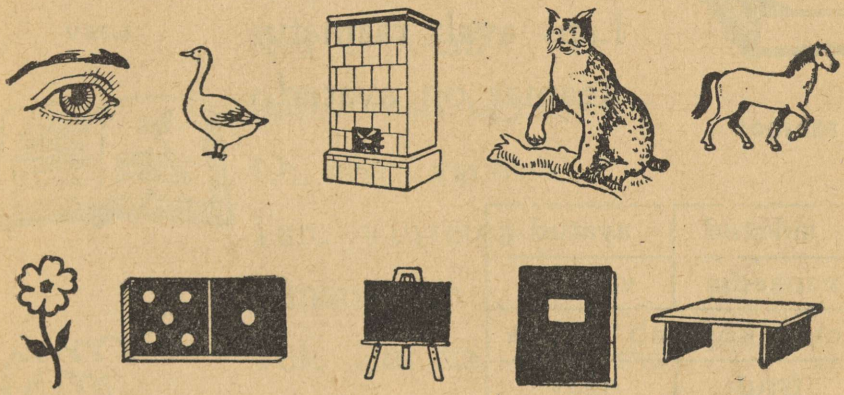
1. Mis on must? — Tahvel on . . . .
2. Missugune on vihik? — Vihik on . . . . .
3. Kus on pink? — Pink on . . . (здесь)

4. Mis on soe? — Ahi . . . . . Tuba . . . . .
5. Missugune on lamp? — Lamp on . . . (красива)
6. Kes avab akna? Kes avab ukse?
7. Mis on avatud?
8. Kellel on pall? Kellel on kompvek?
9. Kes on maias?

Упражнение 1. Переведите на эстонский язык.

Ребёнок плачет. Почему ребёнок плачет? Яйцо разбито. Печь тепла. Лошадь красива. Стол и стул.

Упражнение 2. Что на картине?

Задание. Читайте хором: See on silm. See on . .

V v Voova ja Klaava.

Vello ja Kalev Ilves.

13.

Rr(p)

sirp

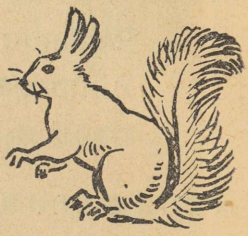
See on sirp, aga
see on vasar.
Minu isa on sepp.
Isal on vasar.
Emal on sirp.

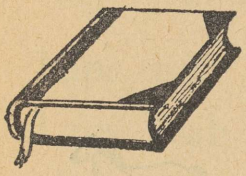
vasar

Orav ja ilves.

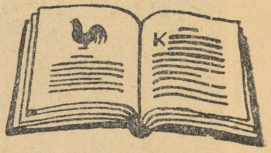
Raamat on suletud.
Laps avab raamatu.
Raamat on avatud.

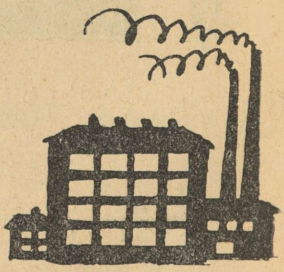
orav

raamat

suletud	avatud
vanaema	vanaisa
tere	koputab	vana
istu!	igav

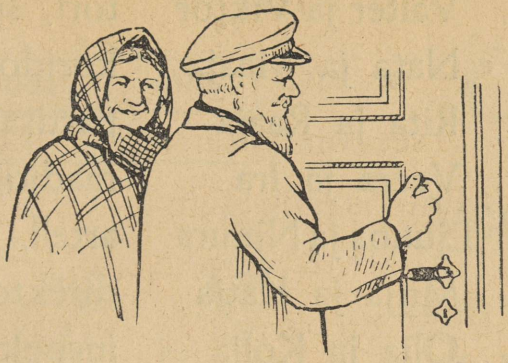
vabrik

Ira nutab.

Ira naerab.

Tere, tere.

Kop-kop-kop!
Kes koputab?
Boris avab ukse.
Oi, tere, vanaisa!
Tere, vanaema!
Vanaisa, istu!
Tule istu ka, vanaema!

Вопросы:

1. Kes on sepp? (отец)
2. Mis on isal? (молот)
3. Mis on emal? (серп)
4. Kes koputab? (дедушка)
5. Kes avab ukse? Kes tuleb?
6. Kes nutab? Kes naerab?

Narva	Valter ja Viktor	tort, sport
Tartu	Nata ja Maaja	koridor, pioneer
Petseri	Rita ja Raaja	partisan, park
Leningrad	Veera ja Ira	raadio, remont
Stalingrad	Ljuuba ja Njuura	artell, traktor
Roman	Mitja ja Katja	direktor
Robert	Olja ja Kolja	inspektor

Isa, ava aken! Soe on. Kus on ema?
Ema magab. Ema uni on magus. Maga sina ka!
Laps ei maga.
Tule, isa! Igav on.
Kes magab? Kes ei maga? Kelle uni on magus?

Упражнение. Перепишите:

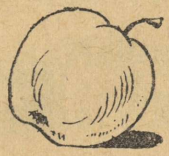
Isa, igav on! Ema magab, laps ei maga. Roman, Peeter ja Ester, Rita ja Raaja. Veera ja Njuura.

R r Robert. Sirp ja vasar.
Ira naerab. Narva, Tartu.

võta!	õde	sõda
sõida!	võit	

Õõ(ы)

Võta õun!

õun

Laps lõikab.

Laps, võta õun!
Õde, võta õun!
Õde võtab.
Õun on punane.
Õun on magus.

Missugune on õun? Õun on . . . . ja . . . .
Võta nuga! Võta õun! Lõika!

sõda	võit	õun
sõida	võta	lõika

Õde, võta õun! Lõika! Õun on punane, õun on magus.

Упражнение 1. Переведите на эстонский язык. Доска чёрная. Флаг красный. Скамейка здесь. Стол там. Стул красив. Сядь! Дай тетрадь! Кто даёт? Ребёнок даёт.

Упражнение 2. Читайте громко.

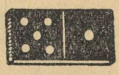
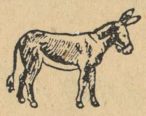
 ja . ja . ja

 . ja . on ilus.

 on soe. muneb. ei mune.

 on soolane. Isa on .

 nutab. Miks? on katki . . .

 ja . See on . Kas see on ? Kas see on ?

 ja . ja .

Упражнение 3. Спишите упражнение 2.

15.

Lill ja mari.

Magus mari meie aias.
Kõnnib aias Helle maias.
Aga aias Hellega
seisab Aino lillega.

mari

Aino palub: „Armas Helle,
mina annan sulle lille;
anna magus mari mulle,
annan neli lille sulle!"

4

neli

palub

Helle neli lille sai,
Ainol mari, ai-ai-ai!

Вопросы:

1. Kus on Helle ja Aino? — Helle ja Aino on aias.
2. Mis on Hellel? — Hellel on magus mari.
3. Missugune laps on Helle? — Helle on maias laps.
4. Mis on Ainol? — Ainol on neli lille.
5. Kuidas Aino palub? — „Anna magus mari mulle!"
6. Mis Aino Hellele annab? — Aino annab neli lille.
7. Kes saab neli lille? Kes saab marja?

Напишите: Lill on ilus, mari on magus.

Упражнение. Переведите на эстонский язык.

Открой дверь! Дитя открывает дверь. Дверь открыта. Папа, открой окно! Кто спит? Мама спит. Кто не спит? Ребёнок не спит.

---

aed	сад	armas	дорогая, любимая
meie aias	в нашем саду		
kõnnib	ходит	sulle	тебе
Hellega	вместе с Хелле	mulle	мне
seisab lillega	стоит с цветком	sai neli lille	получила 4 цветка

16.

Üü

Ema ja tütar.

Tütar palub:

„Ema, anna üks õun"!

Ema ütleb:

„Võta, õun on ilus punane!"

Ema annab, tütar võtab.

Üks ja üheksa on kümme.
Üllo, ütle: „Üks tütar."

Kes palub? Kes annab?
Kes võtab?
Kes ütleb: „Võta üks õun!"?

1
üks

9
üheksa

10
kümme

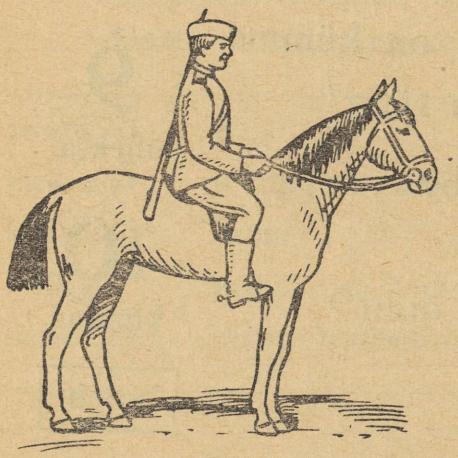
ütleb

Упражнение. Переведите на эстонский язык.

Отец — кузнец. У отца молот. У матери серп. Книга закрыта (on suletud). Дитя открывает (avab) книгу. Книга открыта. Кто стучит? О, здравствуй, дедушка! Здравствуй, бабушка!

Üüüüü Üks tütar. Tütar palub: „Ema, anna üks õun!" Ema annab, tütar võtab.

Ülo isa on sõdur.

must

valge

nõukogude	kaitseb
meie kodumaa	

püss

Kes istub valgel hobusel?
See on Ülo ja Jüri isa.
Jüri isal on ilus valge hobune. Tal on ka püss.
Jüri isa on nõukogude sõdur.
Ta kaitseb meie kodumaad.

Вопросы:

1. Kuidas on Ülo venna nimi? — Ta nimi on . . . . .
2. Kes on Ülo isa? — Ta on . . . .
3. Kas ta hobune on valge või must?
4. Mis on Jüri isal? (ружьё)
5. Kes kaitseb meie kodumaad?

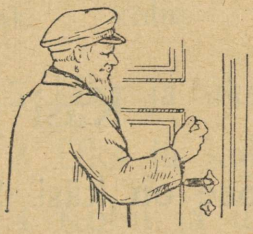
Напишите: Isa on sõdur. Tal on püss. Ta kaitseb meie kodumaad.

Упражнение 1. Кто что делает?

Laps . . . . . Laps . . . . . Ira . . . . . Ira . . . . .

Ma . . . . . Vanaisa . . . . . Ma . . . . .

Упражнение 2. Переведите на русский язык.

Lennuk on katki. Minu silm. Aino leiab lille. Kes naerab? Kas see on hani? Ilus ilm. Nuga lõikab. Orav. Õde, igav! Õun on siin. Helle kõnnib aias. Anna mulle mari. Ma annan sulle neli lille. Ema on armas.

väike poiss

Ää

Lipp ja täht.

See on väike poiss.
Poisil on lipp.
Poisil on täht.
Lipp on punane.
Täht on ka punane.

täht

poisil
jah
kui palju?

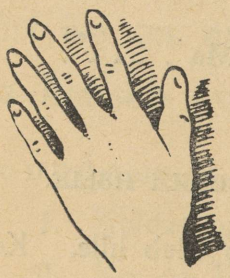
ämber

Käsi ja sõrm.

See on käsi. See on sõrm.

Vanaisa ütleb: „Tere! Anna käsi!"

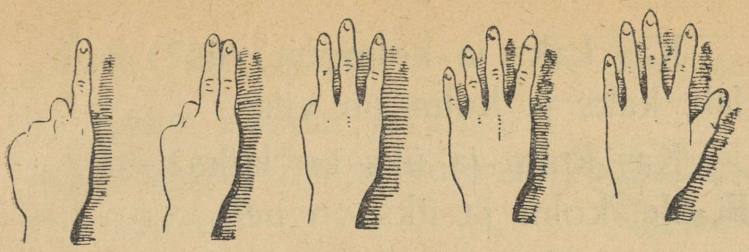
Poiss teretab.

käsi

Sõrm näitab.

üks sõrm | kaks sõrme | kolm sõrme | neli sõrme | viis sõrme

Mitu sõrme siin on?

Siin on üks, kaks, kolm, neli, viis sõrme.

1	2	3	4	5
üks	kaks	kolm	neli	viis

1 + 1 = 2 Üks ja üks on kaks.

1 + 2 = 3 Üks ja kaks on kolm.

3 + 1 = 4 Kolm ja üks on neli.

2 + 2 = 4 Kaks ja kaks on neli.

2 + 3 = 5 Kaks ja kolm on viis.

1 + 4 = 5 Üks ja neli on viis.

Kas üks ja üks on kaks? — Jah.

Kas kolm ja üks on neli? — Jah.

Kas kaks ja kaks on viis? — Ei ole.

Kas üks ja neli on kolm? — Ei ole.

Kas kaks ja kolm on viis? —
Jah, kaks ja kolm on viis.

Kas kolm ja üks on kaks? —
Ei ole, kolm ja üks on neli.

Kui palju on üks ja kaks? —
Üks ja kaks on kolm.

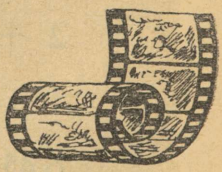
Ää Ää Ämber. Täht.
Väike poiss, anna käsi!

Упражнение. Напишите числа словами.

Kaks ja kaks on . . . . Neli ja . . . . on viis. Kaks ja kolm on . . . . Kaks ja üks on . . . . Üks ja . . . . on neli.

19.

Ff (ф): Filipp, Fedja, Fenja, film, telefon, professor, portfell, Aafrika.

film

Fedja isa ja Fenja onu.

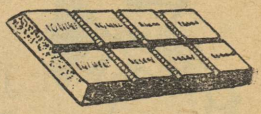
Šš (ш): Šarik, Miša ja Maša. Šura, Saša ja Paša. Jaša ja Griša. Katja — Katjuša, šokolaad.

Fašist on vaenlane.

vaenlane

Z z (з): Ziina, Zahhar ja Zoja.

Ž ž (ж): Serjoža, Ženja, žurnaal, žilett.

šokolaad

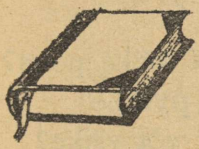
Упражнение 1. Переведите.

Мама, дай яблоко! Бери яблоко! Бери нож! Режь! У кого ружьё? У кого белая лошадь? Пой! Я пою! Я плачу. Я стучу.

žilett

Упражнение 2. Что на картине?

1

4

Задание. Читайте по картинкам: Raamat, vasar .

F f Film on ilus. Portfell on siin. Šokolaad on magus. Fašist on vaenlane. Ziina ja Zoja. Serjoža, Ženja.

20.

Jüri vend Ülo.

Jüri on nõukogude sõduri poeg.
Tal on vend. Selle nimi on Ülo.
Ülo on alles väike poiss.
Tal on ka püss,
aga ta püss ei ole suur, vaid väike.
Tal on lipp käes. Ta lipp on punane.

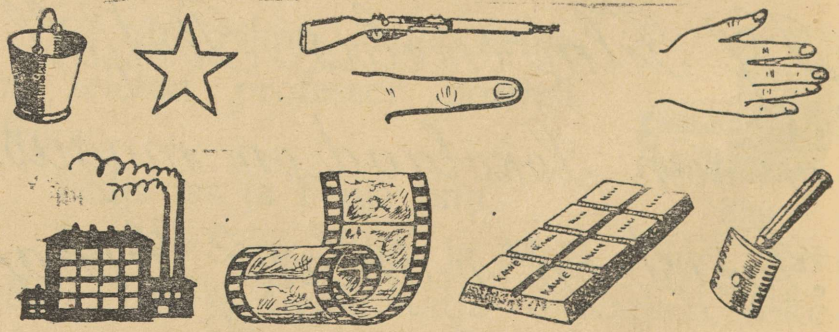
vend
poeg
alles
suur
vaid
teises käes

Вопросы:

1. Kas Ülo on suur või väike poiss?
2. Mis on Ülol käes? (ружьё)
3. Kas ta püss on suur või väike?
4. Mis on Ülol teises käes? (флаг)
5. Missugune on ta lipp? (красный)

Перепишите: Väike poiss; tal on ka püss, aga ta püss ei ole suur, vaid väike.

Упражнение 1. Что на картине?

Задание. Читайте по картинкам: Ämber, täht . . .

6	7	8	9	10
kuus	seitse	kaheksa	üheksa	kümme

1 + 5 = 6 Üks ja viis on kuus.

3 + 4 = 7 Kolm ja neli on seitse.

5 + 3 = 8 Viis ja kolm on kaheksa.

5 + 5 = 10 Viis ja viis on kümme.

7 + 1 = 8 Seitse ja üks on kaheksa.

6 + 3 = 9 Kuus ja kolm on üheksa.

5 + 2 = 7 Viis ja kaks on seitse.

4 + 4 = 8 Neli ja neli on kaheksa.

7 + 3 = 10 Seitse ja kolm on kümme.

Упражнение 2. Вставьте числа словами.

Kolm ja . . . . on seitse. Kaks ja kuus on . . . . .
Üks ja . . . . on viis. Kaheksa ja kaks on . . . . Neli ja . . . . . on kuus. Seitse ja üks on . . . . . Kolm ja . . . . . on kaheksa. . . . . ja kaks on kolm.

Öö Poiss sööb.

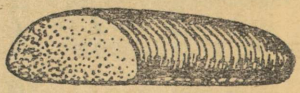

supp

puder

leib

See on laud. Siin on puder ja piim. Seal on supp ja leib. Poiss sööb.

Ema ütleb: „Söö, söö, poiss! See on supp, aga see on puder. Ja siin on piim ja leib."
Poiss sööb, ta kõht on täis.
Siis poiss ütleb: „Aitäh, ema!"

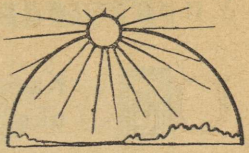
Kes sööb? Kes ütleb: „Söö, söö, poiss!"?
Kes ütleb: „Aitäh!"?

sööb	kõht
täis	nüüd
ta kõht on täis	

öö

Kas nüüd
on päev
või öö?

päev

Hoppadi, hoppadi hobu sõidab,
kõiki jooksus tema võidab.
Selja peal tal uhke tutt,
taga keerleb tolmujutt.

hobu = hobune
sõidab — едет
tema võidab kõiki — она побеждает всех
jooksus — при соревновании в бегах
selja peal — на спине
uhke tut't — красивая кисточка
taga — позади
keerleb — кружится
tolmujut't — вихорь пыли

Задание. Читайте со смягчением: uhke tut't, tolmujut't, pal'l, An'ni, Kal'ju, klas's, kat'ki, püs's (произнести: паль, туть, ють, Калью, катьки).

Упражнение. Kas — või . . . .

Kas see on uks või aken?

Kas see on muna või nina?

Kas see on öö või päev?

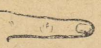
Kas see on sirp või vasar?

Kas see on ilves või orav?

Kas see on aken või raamat?

Kas see on käsi või sõrm?

Kas see on tank või traktor?

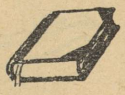
Kas see on pall või õun?

Kas see on käsi või jalg?

Kas see on ämber või hobune?

Kas see on bajaan või raamat?

Образец: See ei ole aken, see on uks.

Õõ Õõ ja päev. Sõõ, sõõ! Uno sõõb. Kõht on täis. Aitäh!

Картинный алфавит

Aa *Aa*

Bb *Bb*

Dd *Dd*

Ee *Ee*

Ff *Ff*

Gg *Gg*

Hh *Hh*

Ii *Ii*

Jj *Jj*

Kk *Kk*

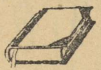
Ll *Ll*

Mm *Mm*

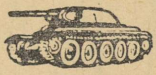
Nn *Nn*

Oo *Oo*

Pp *Pp*

Rr *Rr*

Ss *Ss*

Tt *Tt*

Uu *Uu*

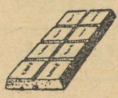
Vv *Vv*

Õõ *Õõ*

Ää *Ää*

Öö *Öö*

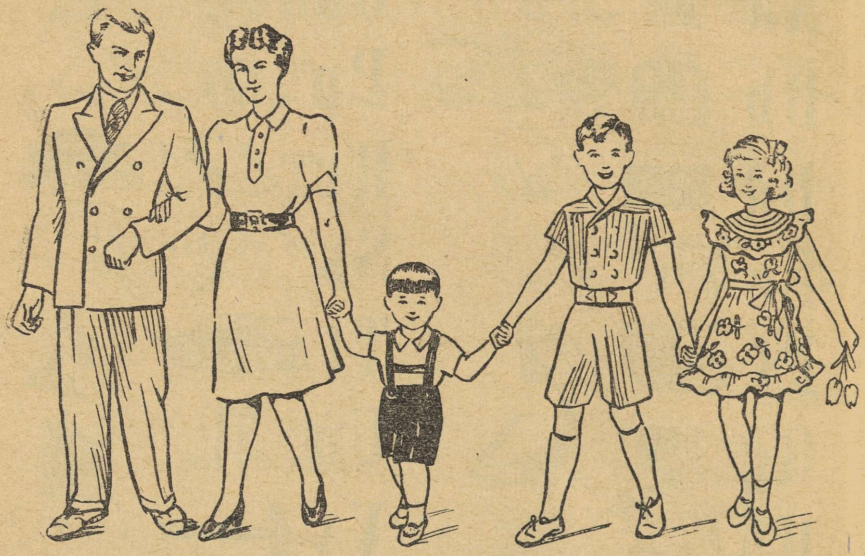
Üü 1 *Üü*

Šš *Šš*

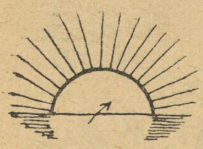
Žž *Žž*

22.

Tere hommikust!

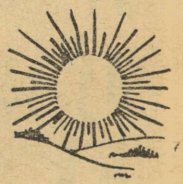

Isa ja ema **Rein** **Enn ja Linda**

Päike tõuseb.

Hommik. Päike tõuseb. Enn tuleb. Linda tuleb ka. Enn ja Linda: „Tere hommikust, isa! Tere hommikust, ema! Tere hommikust, väike Rein!“ Isa ja ema: „Tere, Enn! Tere, Linda!“

päike

hommik	vestlus
veel	teretab

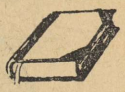
Vestlus.

1. Mis tõuseb? — Päike tõuseb.
2. Kes tuleb? — Enn tuleb.
3. Kes veel tuleb? — Linda tuleb ka.
4. Mis Enn ütleb? — Ta ütleb: „Tere hommikust!“
5. Mis Enn teeb? — Ta teretab.

Произнесите кратко: Kana, muna, kala, aga, ema, tuba.

Спишите „Tere hommikust!".

Упражнение 1. Читайте громко!

 ja . , ava !

Ava ! ja . Võta !

Võta ! Lõika!

lõikab. on punane. Kas see on

 või , või ?

on ilus. on magus.

ja . Tule, tule, !

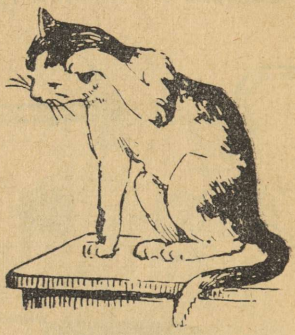
Упражнение 2. Спишите упражнение 1.

Упражнение 3. Переведите.

Это маленький мальчик. У него флаг и звезда. Флаг красный. Звезда тоже красная. Рука и палец. Здравствуй! Дай руку!

Poiss on puhas.

vesi

See on vesi. Poiss peseb ennast.
Ta on puhas.
Kas kass on puhas?
Jah, kass on ka puhas.
Miks kass on puhas?
Ta peseb ennast alati.

kass

Vestlus.

1. Mis see on? — See on vesi.
2. Kes peseb ennast? — Poiss peseb ennast.
3. Kes on puhas? — Poiss on puhas.
4. Kas kass on puhas?
5. Miks kass on puhas?

Упражнение 1. Перепишите „Poiss on puhas".

Упражнение 2. Переведите на русский язык.

Isa on nõukogude sõdur. Ta kaitseb meie kodumaad. Mitu sõrme? See ämber. Poeg on alles väike. Päev. Kas see on puder või piim? Supp ja leib. Kõht on täis. Siis poiss tegi palju nalja.

Задание. Прочтите и запомните:

Jah — ei ole.

Kas kuus ja kolm on üheksa? — Jah.
Kas kolm ja neli on kaheksa? — Ei ole.
Kas kolm ja seitse on kümme? — Jah.
Kas viis ja kaks on kuus? — Ei ole.
Kas seitse ja kolm on kümme? — Jah.

Kas kolm ja viis on kaheksa? — Jah, kolm ja viis on kaheksa.
Kas kaks ja seitse on viis? — Ei ole, kaks ja seitse on üheksa.
Kui palju on kuus ja neli? — Kuus ja neli on kümme.
Kui palju on seitse ja üks? — Seitse ja üks on kaheksa.

Упражнение 3. Напишите числа словами.

2+4=6	5+5=10	3+5=8
3+4=7	5+4=9	6+1=7

Ex bibl. univ. Tart.

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU

24.

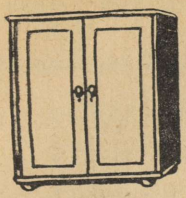
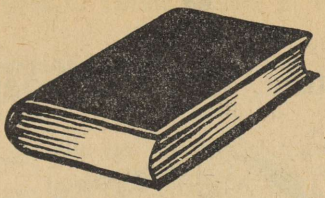
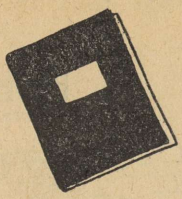
Kukk ja kana.

Kukk, laula ilus laul!
Kukk laulab.
Kana, laula ka!
Kana ei laula. Kana sööb.
Kana muneb. Kana annab muna.
Kukk ei mune.

Vestlus.

1. Mis teeb kukk? — Kukk laulab.
2. Mis teeb kana? — Kana sööb.
3. Kes muneb? Kes ei mune?
4. Kes laulab? Kes ei laula?
5. Otsi lapse pilt! (§ 10) Mis laps teeb? — Laps nutab.
6. Otsi vanaisa ja vanaema pilt! (§ 13) Mis teeb vanaisa?

kapp **raamat** **vihik** **pliiats**

See on kapp. See on raamat. Siin on vihik. Seal on pliiats.

Näita, kus on raamat, vihik, pliiats, kapp!

Anna raamat! Anna vihik! Anna pliiats!

Võta vihik! Võta raamat! Võta pliiats!

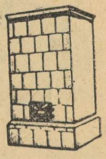
Перепишите: See on kapp. Kapp on madal. Seal on raamat, vihik ja pliiats.

Упражнение 1. Что на картине?

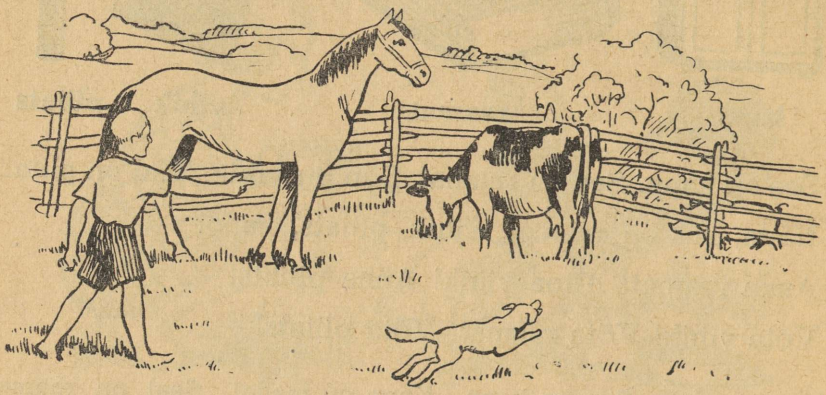

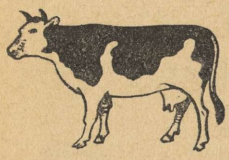
Упражнение 2. Напишите числа словами.

6+1=7	5+4=9	5+3=8
4+2=6	3+7=10	3+4=7

25.

Hobune, lehm ja koer.

lehm

See on hobune. See on lehm. See on koer. Koer jookseb. Hobune seisab. Lehm seisab ja sööb.

Boris tuleb ja ütleb: „Koer, mine ruttu, seal on siga, aja ta välja!“

Koer ajab siga. Lehm ammub: Am-muu, am-muu, am-muu!

Näita, kus on koer! hobune! lehm!

Mis teeb koer? Mis teeb hobune? Mis teeb lehm?

Kes ajab siga? Kes ammub?

koer

siga

Poiss seisab.

Poiss jookseb.

Напишите: Hobune seisab. Lehm seisab ja sööb. Koer ajab siga.

Упражнение 1. Ответьте: jah — ei ole.

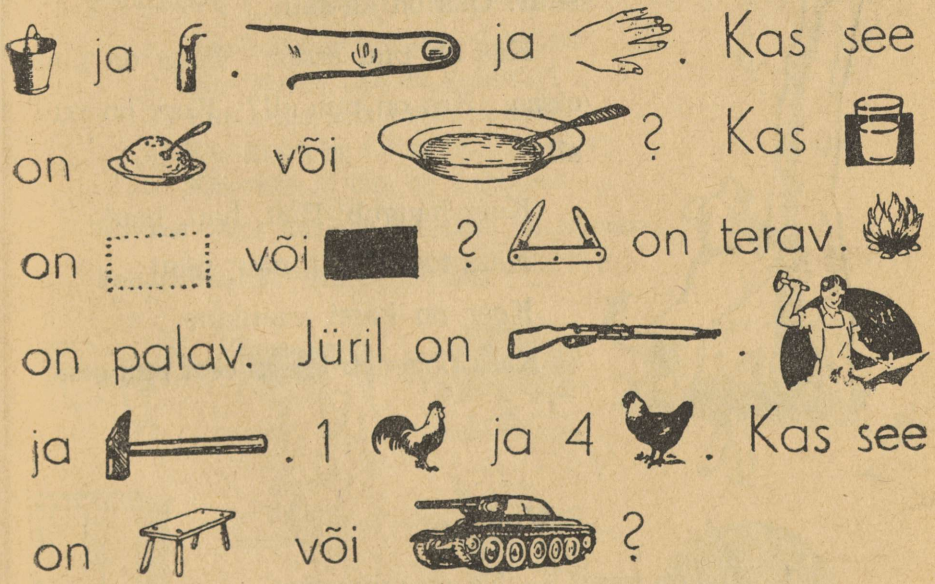
1. Kas kolm ja neli on seitse? . . . . .
2. Kas kaks ja viis on kuus? . . . . .
3. Kas kuus ja üks on viis? . . . . .
4. Kas kolm ja kolm on kuus? . . . . .
5. Kas kaks ja kaheksa on kümme? . . . . .

Образец: Kas kolm ja neli on kuus? — Ei ole.

Упражнение 2. Переведите на русский язык.

Tahvel on must. Poiss on puhas. Kapp. Kes peseb ennast? Otsi ema pilt! Anna raamat! Võta pliiats!

Упражнение 3. Читайте громко!

Упражнение 4. Спишите упражнение 3.

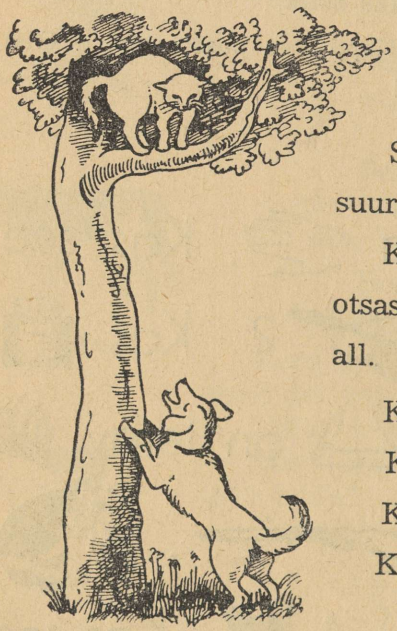

puu

oks

puu all	haugub
vaenlane	põgeneb
puu otsas	koera eest

Koer ja kass.

Siin on puu. See on oks. Puu on suur. Oks on ka suur.

Kes on puu otsas? Kass on puu otsas. Kes on puu all? Koer on puu all.

Koer haugub: Hau, hau, hau!

Kass teeb: Näu, näu, näu!

Koer on kassi vaenlane.

Kass põgeneb koera eest puu otsa.

Vestlus.

1. Kus on kass? — Ta on puu otsas.
2. Kus on koer? — Ta on puu all.

3. Kas koer on puu otsas? — Ei ole. Koer on puu all.

4. Kas kass on puu all? — Ei, kass ei ole puu all. Ta on puu otsas.

5. Mis teeb hobune? — Ta seisab.

6. Kes haugub? Kes ammub?

7. Kes sööb? — Siga sööb.

8. Otsi üles pilt: ema ja tütar! Kes palub: „Anna õun!“? Kes ütleb: „Võta õun!“?

Спишите: Koer haugub. Hobune jookseb. Kass näub.

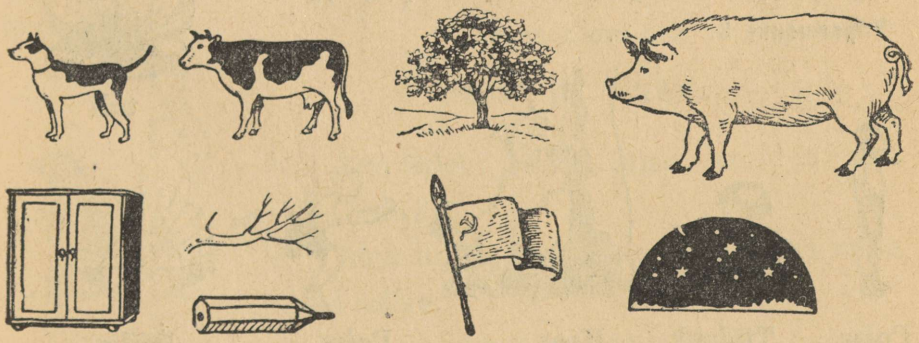
Произнести ö: töö, söö, köök, nöbi, öö.
õ: sõda, sõrm, sõida, õde, võit, võta, õun, lõika.
ä: päev, väike, ämber, täht, aitäh, käsi, näitab.
ü: Jüri, Ülo, püss, tütar, üks ja üheksa on kümme.

Упражнение 1. Ответьте: jah — ei ole.

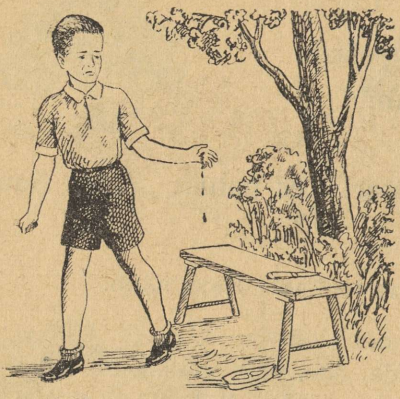
1. Kas kaks ja kaks on neli? . . . . . .
2. Kas üks ja üks on kolm? . . . . . .
3. Kas kuus ja kaks on seitse? . . . . . .
4. Kas kolm ja seitse on kümme? . . . . . .
5. Kas neli ja viis on kaheksa? . . . . . .

Образец: Kas kaks ja kaheksa on kümme? — Jah.

Упражнение 2. Что на картине?

palav	terav
valus	oma nuga

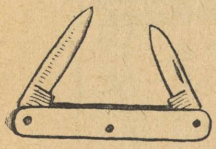

Nuga on terav.

Tuli on palav, nuga on terav.

Palav tuli on valus.

Isa nuga on ilus, aga isa ei anna oma nuga.

Mis on terav? — Nuga on terav.

Mis on palav? — Tuli on palav.

Miks isa ei anna oma nuga? — Nuga on terav.

nuga

Упражнение 1. Спишите „Nuga on terav".

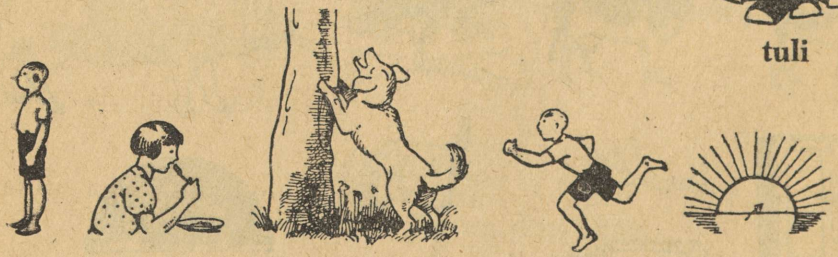
Упражнение 2. Напишите числа словами.

1+5=6	7+2=9	3+3=6
2+8=10	3+4=7	4+6=10

Упражнение 3. Кто что делает?

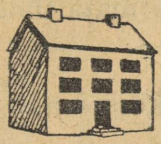
tuli

Poiss . . Tüdruk . . Koer . . . . . Poiss . . . . . Päike . .

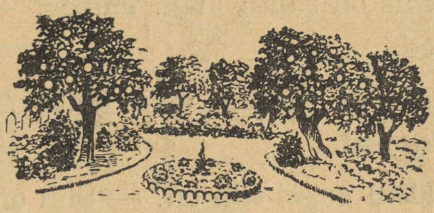
28.

Kaks maja.

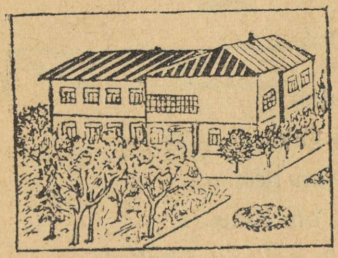

maja

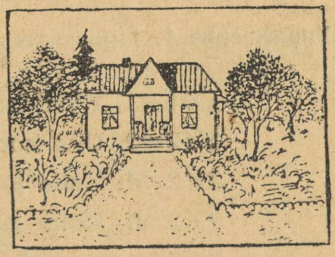
ümber

aed

Suur maja.

Väike maja.

Siin on kaks maja. Üks maja on suur, teine maja on väike. Suure maja ümber on suur aed. Väikese maja ümber on väike aed.

Rein ja Enn.

Suur ja väike.

Enn ütleb: „Mina olen suur ja sina oled väike."

Rein ütleb: „Sina oled suur, aga mina olen väike."

Kes on suur? Kes on väike?

Vestlus.

1. Mitu maja siin on? — Siin on kaks maja.

2. Mis on suure maja ümber? — Suure maja ümber on suur aed.

3. Mis on väikese maja ümber? — Väikese maja ümber on väike aed.

4. Mitu poissi siin on? — Siin on kaks poissi.

5. Missugune on üks poiss ja missugune on teine? — Üks poiss on suur, teine väike.

Упражнение 1. Прочтите и запомните:

1×1=1. Üks kord üks on üks.
1×2=2. Üks kord kaks on kaks.
2×2=4. Kaks korda kaks on neli.
3×2=6. Kolm korda kaks on kuus.
2+3+4=9. Kaks ja kolm ja neli on üheksa.
1+5+2=8. Üks ja viis ja kaks on kaheksa.

Упражнение 2. Напишите числа словами.

1+3+5=9	2+6+2=10
4+2+1=7	5+3+1=9

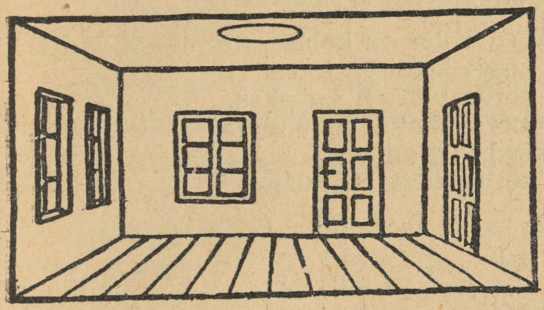
Образец: Üks ja kolm ja viis on üheksa.

Упражнение 3. Переведите на эстонский язык.

На столе хлеб и суп, каша и молоко.
Мама говорит: «Кушай, кушай, мальчик!
Это суп, а это — каша.» Мальчик кушает.
Он сыт. Что делает петух? Петух поёт.

29.

Tühi tuba.

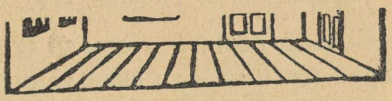

tuba

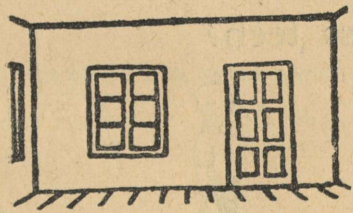
See on tuba. Georg, näita, mis seal on. Georg näitab: See on lagi, see on põrand, see on sein, see on ka sein. Siin on uks ja seal on aken. Aga see on nurk.

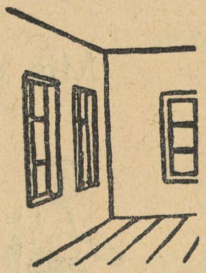
lagi

põrand

sein

nurk

Mis on ülal?	Ülal on lagi.
Mis on all?	All on põrand.
Kus on lagi?	Lagi on ülal.
Kus on põrand?	Põrand on all.

Missugune see tuba on? — See tuba on tühi.

Произнесите кратко: Tere, tere, õde! Tuli, vesi, pesen. Mine, mine!

Упражнение 1. Спишите „Tühi tuba".

Задание. Прочтите и запомните:

1×3=3. Üks kord kolm on kolm.
2×3=6. Kaks korda kolm on kuus.
2×4=8. Kaks korda neli on kaheksa.
3×3=9. Kolm korda kolm on üheksa.
1×5=5. Üks kord viis on viis.
5×2=10. Viis korda kaks on kümme.

Упражнение 2. Напишите числа словами:

3+4+2=9	7+1+2=10
5+1+4=10	2+3+1=6
6+2+1=9	4+3+1=8

Упражнение 3. Переведите.

Собака бежит. Лошадь стоит. Борис говорит: «Собака, иди скорей (ruttu), там свинья, гони её вон (välja)!» Собака лает. Свинья ест. Корова мычит. Кто на дереве (puu otsas)? Кошка на дереве. Кто под деревом? Собака под деревом.

30.

Mis poiss teeb?

Ta istub, ta tõuseb püsti, ta seisab, ta läheb . . .

See on poiss. Kes see poiss on? See on Enn. Mis ta teeb? Ta istub. Ta tõuseb püsti. Ta seisab. Ta läheb. Kuhu ta läheb? Ta läheb akna juurde. Kus ta seisab? Ta seisab akna juures.

Enn ütleb: „Mina olen poiss ja Linda on tüdruk."

Linda ütleb: „Sina oled poiss ja mina olen tüdruk."

Enn, kas sa istud? — Ei, ma ei istu, ma seisan.

Linda, kas sa seisad akna juures? — Ei, ma ei seisa, ma istun akna juures.

Enn seisab ukse juures. Ta läheb akna juurde.

Linda, kas sa õmbled? — Jah, ma õmblen.

Kes õmbleb? — Linda õmbleb.

Произнесите кратко: Maga, aga, nuga, tuba, sõda, lagi, siga.

Задание. Прочитайте и запомните:

Ma (mina) seisa-*n* — я стою.
Sa (sina) seisa-*d* — ты стоишь.
Ta (tema) seisa-*b* — он (она) стоит.
Ma jookse-*n* — я бегу.
Sa jookse-*d* — ты бежишь.
Ta jookse-*b* — он (она) бежит.

tüdruk

poiss

Запомните: Окончания настоящего времени ед. числа: **-n, -d, -b.**

Tüdruk õmbleb.

Упражнение 1. Спишите и прибавьте окончания.

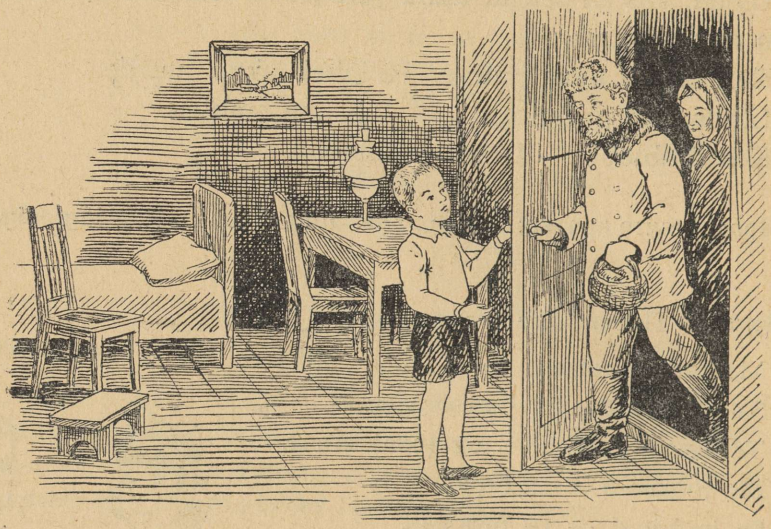
Kes ava— akna? Mina ava— akna, sina ava— ukse. Ema maga—. Ma söö—. Kas sa pese—? Kukk laula—. Kana söö—. Ma nuta—, sa nuta—, laps nuta—. Koer haugu—. Lehm seisa— ja söö—.

Упражнение 2. Переведите на русский язык.

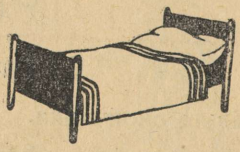
Koer ajab siga. Mis teeb lehm? Kass on puu otsas. Oks. Vesi on palav. Tuli on valus. Aed on maja ümber. Nurk ja sein.

31.

Vanaisa koputab.

See on tuba. See tuba ei ole tühi. Siin on laud, tool, pink, lamp, voodi ja pilt. See on vanaisa. See on vanaema.

voodi

tool

Vanaisa koputab: kop-kop-kop. Poiss avab ukse, vanaisa tuleb, vanaema tuleb ka. Poiss teretab ja ütleb: „Istu, vanaisa! Istu, vanaema!“

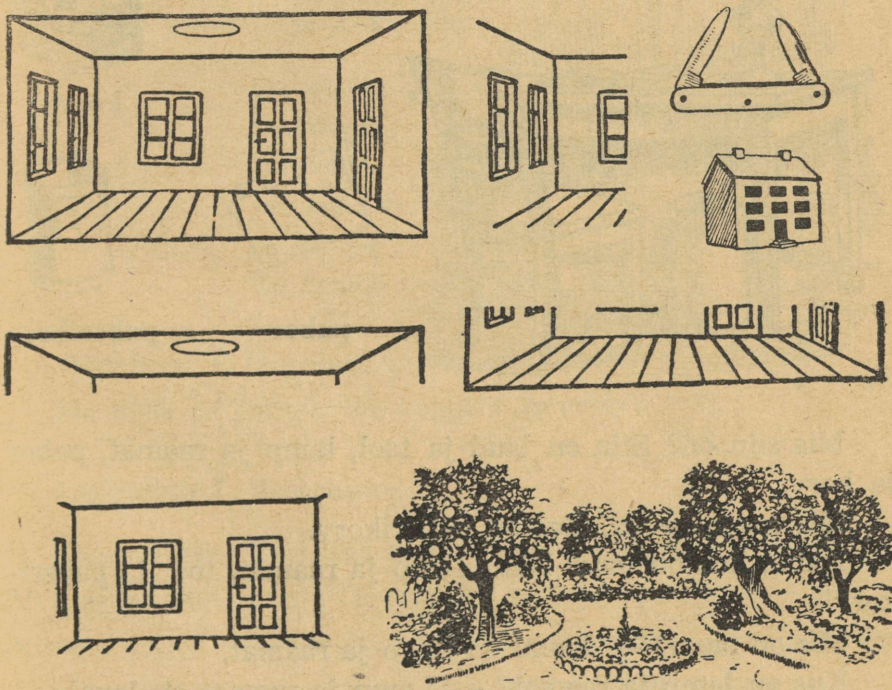
Vanaisa istub. Vanaema istub ka.

Вопросы:

1. Kas see tuba on tühi?
2. Mis siin on? (стол, стул, скамейка, лампа, кровать, картина)
3. Kes koputab? (дедушка)
4. Kes avab ukse? (мальчик)
5. Kes tuleb? (дедушка)
6. Kes tuleb ka? (бабушка)
7. Mis poiss ütleb?
8. Kes istub?

Näita, kus on pilt, voodi, tool, pink, laud, lamp! Näita, kus on poiss, vanaisa ja vanaema! Kas uks on avatud või suletud?

Упражнение 1. Mis on pildil?

Упражнение 2. Допишите окончания:

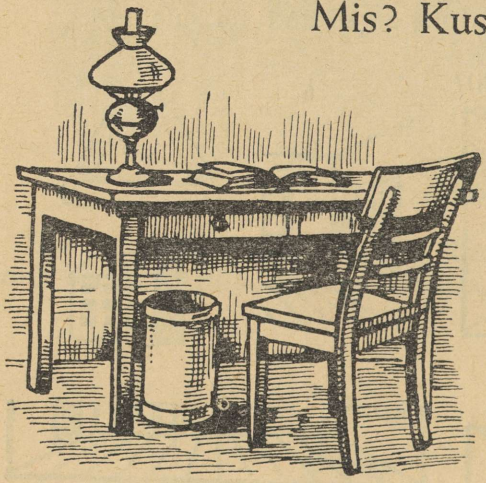
Vanaisa koputa—. Ma ava— ukse. Kas sina koputa—? Jah, mina koputa—. Ma tereta—. Vanaisa istu—. Kas sa seisa—? Ei, ma istu—. Päike tõuse—.

Упражнение 3. Решите устно и напишите ответы.

1. Kaks korda neli on . . . . .
2. Kolm ja kolm on . . . . . .
3. Kümme miinus viis on . . .
4. Viis ja viis on . . . . . .
5. Kaheksa miinus neli on. . .
6. Neli ja kaks on . . . . . .
7. Kuus ja kolm on . . . . . .
8. Seitse miinus neli on . . . .

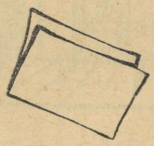
32.

Mis? Kus? Kas?

korv

paber

paberikorv

Mis siin on? Siin on laud ja tool, lamp ja raamat, paber ja korv.

Mis korv see on? See on paberikorv.

Näita, kus on laud! Näita lamp ja raamat, tool ja paberikorv!

Mis on laual? — Laual on lamp ja raamat.

Kus on lamp ja raamat? — Lamp ja raamat on laual.

Mis on laua ääres? — Seal on tool.

Kus on tool? — Tool on laua ääres.

Kas raamat on laual? — Jah, raamat on laual.

Kas paberikorv on laual? — Ei, paberikorv ei ole laual, see on laua all.

Kas tahvel on valge? — Ei, tahvel ei ole valge. Tahvel on must.

Mis on valge? — Paber on valge.

Произнесите кратко: Isa hobune. Vesi on puhas. Tuli on valus. Nuga on terav. Tuba on ilus. Ülal on lagi. Põrand. Tühi tuba. Kana muneb. Ema magab.

Задание. Прочитайте и запомните:

Ma lähe-*n* — я иду
Sa lähe-*d* — ты идёшь
Ta lähe-*b* — он (она) идёт
Ma anna-*n* — я даю
Sa anna-*d* — ты даёшь
Ta anna-*b* — он (она) даёт

Упражнение 1. Измените по образцу:

Ma tulen (я приду), ma koputan (я стучу).

Упражнение 2. Переведите:

Сколько два и три? Два и три — пять. Сколько четыре и два? Четыре и два — шесть. Сколько три и семь? Три и семь — десять. Четыре и три — семь? Да, четыре и три — семь. Пять и четыре — восемь? Нет, пять и четыре не восемь, а (vaid) девять.

Упражнение 3. Читайте громко:

Tere! Anna ! ja .

 näitab. on katki. on puhas. on . seisab.

 ammub. jookseb. ,

 ja . ja .

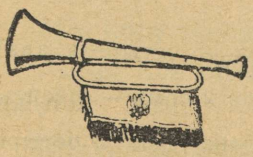
Lenini on suur ja ilus.

Упражнение 4. Спишите упражнение 3.

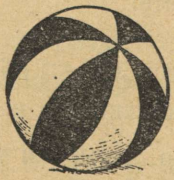
33.

Eedil on pasun.

esimene	teine	kolmas
mänguasi	kellel?	pühib

pasun

pall

trumm

Kolm poissi: Eedi, Juku ja Miku.

Kolm mänguasja: pasun, pall ja trumm.

Esimene poiss on Eedi, teine — Juku ja kolmas — Miku.

Esimene mänguasi on pasun, teine — pall ja kolmas — trumm.

Isa annab Eedile pasuna. Ema annab Jukule palli. Onu annab Mikule trummi.

Eedi istub. Eedil on pasun.

Juku seisab. Jukul on pall.

Miku istub. Mikul on trumm.

Kellel on pasun? Kellel on pall? Kellel on trumm?

Задание. Прочтите и запомните:

Mis? что? именительный падеж	Mille? что? винительный падеж
Põrand.	Tütar pühib *põranda* puhtaks.
Vasar.	Sepp võtab *vasara*.
Pasun.	Eedi võtab *pasuna*.
Õun.	Õde võtab *õuna*.
Sai.	Ema annab *saia*.

Упражнение 1. Выпишите из задания слова в именительном и винительном падежах (mis? — mille?) и подчеркните окончание винительного падежа.

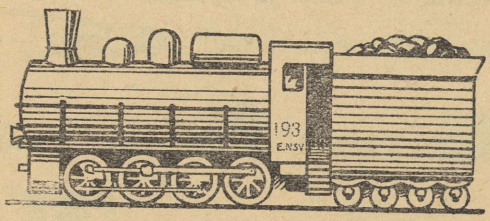
Образец. Põrand — põranda.....

Упражнение 2. Спишите и прибавьте окончания.

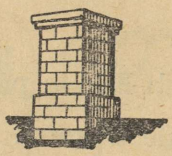
Linda ütle—: „Sina ole— poiss ja mina ole— tüdruk." Enn seisa— akna juures. Ta lähe— ukse juurde. Ma tõuse—, sa laula—, ta jookse—. Ma anna— õuna, sa võta— õuna. Linda istu— laua ääres ja õmble—.

34.

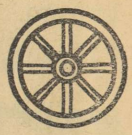
Volli vedur.

vedur

korsten

ratas

Vollil on vedur. Vedur seisab aknal.

See on veduri korsten ja see on veduri ratas.

Vollile meeldib väga ta väike vedur. See sõidab laual ja põrandal.

Vedur sõidab hästi.

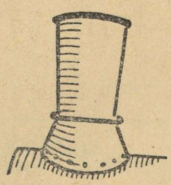
meeldib
väga
hästi

Mille korsten?

Küsimused:

1. Mis on Vollil? (паровоз)
2. Kus seisab vedur? (на окне)
3. Mis meeldib Vollile? (его маленький паровоз)
4. Kus vedur sõidab? (на столе и на полу)
5. Kuidas vedur sõidab? (хорошо)

Näita, kus on vedur, veduri ratas, veduri korsten, vabriku korsten!

Veduri korsten.

Vabriku korsten.

Упражнение 1. Допишите окончания и подчеркните.

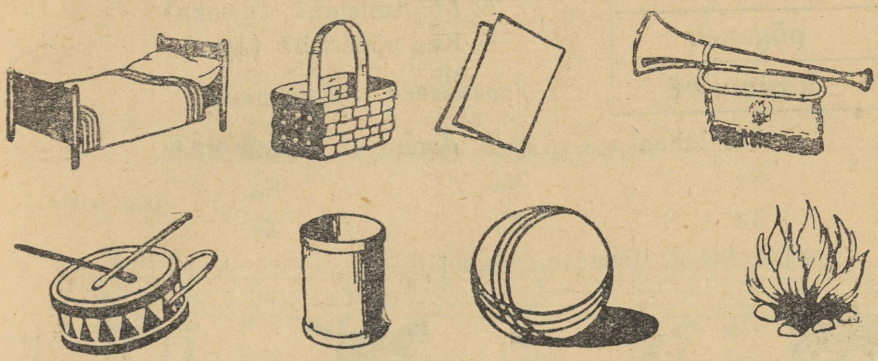
Sepp võtab vasar—. Eedi võtab pasun—. Ema annab sai—. Tütar võtab õun—. Ema pühib põrand— puhtaks.

Образец. Sepp võtab vasara.

Упражнение 2. Переведите.

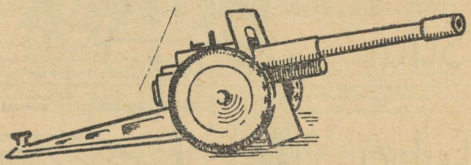
Это лошадь? Да, это лошадь. Это маленькое ружьё. Пять и три — восемь? Да. Три и четыре — шесть? Нет, три и четыре не шесть, а (vaid) семь.

Упражнение 3. Mis on pildil?

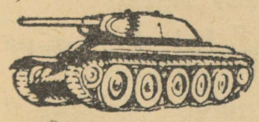
35.

Tank ja kahur.

kahur

See on suur tank.
Tankil on kahur.
Tankikahur on väike.

tank

Kus on kahur? — Kahur on tankil.

Kus on Lembit? — Lembit on ka tankil.

Lembit on tankist. Ta sõidab oma tankiga vaenlase vastu. Kahur tulistab. Vaenlane põgeneb.

tankil
oma tankiga
vaenlase vastu
tulistab
põgeneb
küsimused

Küsimused:

1. Kus on kahur? (на танке)
2. Kus on Lembit? (тоже на танке)
3. Kes on Lembit? (танкист)
4. Kelle vastu sõidab Lembit?
5. Mis tulistab? (пушка)
6. Kes põgeneb? (враг)

Упражнение 1. Допишите:

Ma lähen	Ma annan	Ma tulen
Sa . . .	Sa . . .	Sa . . .
Ta . . .	Ta . . .	Ta . . .

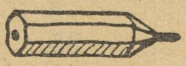
Упражнение 2. Читайте громко!

ja

ja

ja

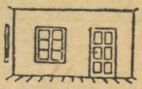
tõuseb.

Suur

ja väike

Tuba.

on all.

on ülal.

ja

koputab.

õmbleb.

on madal.

ei ole madal.

Упражнение 3. Спишите упражнение 2.

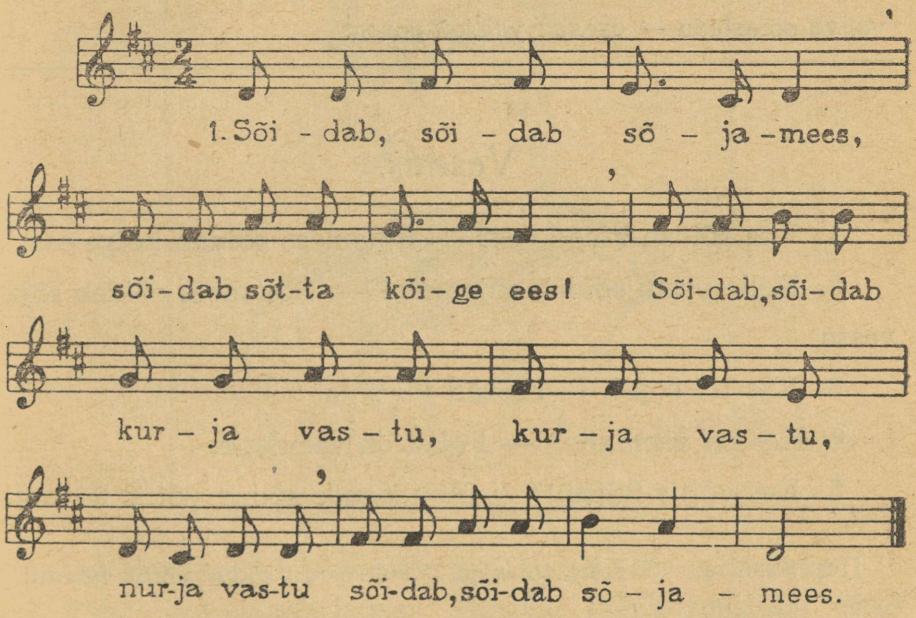
Упражнение 4. Переведите на русский язык.

Ema õmbleb. Anna paber ja paberikorv! Isa istub laua ääres. Mis asi see on? See on doomino-mäng. Pall on ilus mänguasi. Siin on kolm mänguasja. Vollile meeldib vedur.

36.

Sõidab, sõidab sõjamees . . .

Marsi taktis.

1. Sõidab, sõidab sõjamees,
sõidab sõtta kõige ees!
Sõidab, sõidab kurja vastu,
kurja vastu, nurja vastu!

2. Sõidab, sõidab sõjamees,
sõidab sõtta kõige ees!
Sõidab, sõidab sõja vastu,
sõja vastu, lõja vastu!

3. Sõidab, sõidab sõjamees,
sõidab sõtta kõige ees!
Sõjamees tõi suure võidu,
tegi vahva sõjasõidu.

Sõjamees — sõdur; sõtta — на войну; kõige ees — впереди всех; kurja vastu — против зла; sõja vastu — против войны; kurja — nurja, sõja — lõja — слова для рифмы; võit — победа; tõi suure võidu — принёс большую победу; sõjasõit — поход; tegi vahva sõjasõidu — сделал удалой поход.

Vestlus.

1. Kes sõidab kõige ees? — Sõjamees sõidab kõige ees.
2. Kelle vastu sõidab sõjamees? — Sõjamees sõidab sõja vastu.
3. Kes tõi sõja? — Fašism tõi sõja.
4. Kes on vaenlane? — Fašist on vaenlane.
5. Kes võitis fašismi? — Nõukogude sõdur võitis fašismi.

Перепишите: Fašism tõi sõja. Nõukogude sõdur võitis fašismi.

Упражнение. Написать числа словами на эстонском языке.

2+1=3	4+1=5	1+2=3
1+1=2	2+3=5	1+4=5
2+2=4	3+1=4	1+3=4

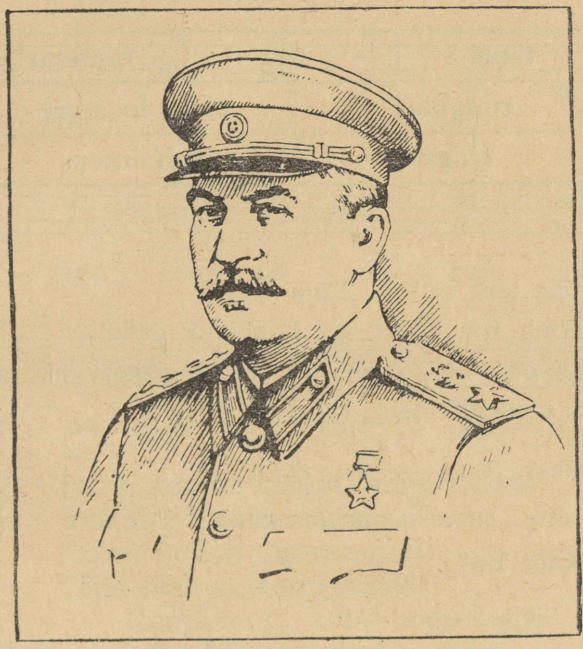
Образец. Kaks ja üks on kolm.

37.

Oktoobripüha.

Elagu seltsimees Stalin!

loosung

See on lipp. Lipp on punane. Loosung on ka punane.

Täna on oktoobripüha. Tänaval läheb rongkäik. Seal mängib muusika. Seal on lipp ja loosung.

tänav

Klassi seinal on ka mõni loosung.

Salme, loe esimene loosung!

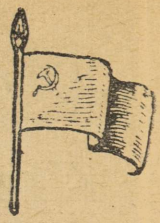
Elagu Suur Oktoobrirevolutsioon!

Tõnu, loe teine loosung!

Elagu Nõukogude armee!

Enn, loe kolmas loosung!

Elagu seltsimees Stalin!

lipp

täna	**püha**	**tänaval**
rongkäik	**mõni loosung**	
elagu	**seltsimees**	

Küsimused:

1. Mis püha täna on? — Täna on . . .
2. Kus läheb rongkäik? — Rongkäik läheb . . . (по улице)
3. Mis seal on? — Seal on . . . (флаг и лозунг)
4. Mis on klassi seinal? (лозунг)

Упражнение 1. Дайте полные ответы.

Kes see on? (маленький мальчик)

Mis tal käes on?

Упражнение 2. Переведите на русский язык.

Tank sõidab sõtta. Kahur tulistab hästi. Sõdur läheb vaenlase vastu. Vaenlane põgeneb. Koer on kuri. Sõjamees on vahva. Ta sõidab kõige ees. Ennul on mõni ilus raamat. Täna on suur püha.

Упражнение 3. Написать числа словами.

1. Kolm ja . . . . . on neli. 2. Viis ja . . . . . on kaheksa. 3. . . . . ja üks on kuus. 4. Kaks ja kolm on . . . . . 5. Kolm ja . . . . . on kuus. 6. Neli korda . . . . . on kaheksa. 7. Neli ja . . . . . on seitse.

38.

Suur paraad.

Tamm-tamm, tamm-tamm-tamm!
kostab sõdurite samm.
Pasun hüüab taa-raa-raa!
Täna seal on suur paraad.

Kopp-kopp, kopp-kopp-kopp!
hobu hüppab hipa-hopp:
sõidab vahvalt ratsamees
sõdurite salga ees.

Puhh-puhh, puhh-puhh-puhh!
Uura-aara, uura-uhh!
nõnda sõidab raske tank,
suur ja ränk kui kaljupank.

Tamm-tamm, tamm-tamm-tamm!
kostab sõdurite samm.
Vaata, Jüts, nüüd näha saad,
kuidas toimub suur paraad!

Kostab — звучит; sõdurite samm — шаг солдат; pasun hüüab — горн трубит (кличет); paraad — парад; hobu = hobune; hüppab — скачет (прыгает); vahvalt — храбро, бодро; ratsamees — всадник; salk — группа; nõnda — так; raske — тяжёлый, ая, ое; ränk — страшно тяжёлый; kui kaljupank — как глыба скалы; vaata — смотри; nüüd saad näha — теперь увидишь; toimub — совершается.

Küsimused:

1. Kuidas kostab sõdurite samm?
2. Kuidas hüüab pasun?
3. Kes sõidab sõdurite ees? (всадник)
4. Mis sõidab? (тяжёлый танк)
5. Mis seal täna on? (большой парад)

Упражнение 1. Переведите:

Что на столе? Где лампа? Корзина на столе? Нет, корзина под столом. Доска белая? Нет, доска не белая, доска чёрная. Что белая? Бумага белая.

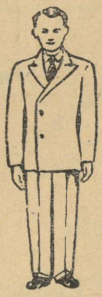
Упражнение 2. Спишите „Suur paraad".

Произнесите кратко: Madal maja, ülal. Tule, tule, tibu! Maga, maga, laps! Tere, tere, onu! Sina ja mina; lagi ja põrand; kana ja kala.

39.

vend	tänan	juba	aeg
perekond	minna	magama	

Kaasiku perekond.

mees

naine

laps

See on isa. Isa nimi on Jaan Kaasik. See on ema. Ema nimi on Tiiu Kaasik.

Jaan Kaasik on mees. Tiiu Kaasik on naine. Enn on Jaan Kaasiku poeg, Linda — tema tütar.

Enn on poiss, Linda on tüdruk, Rein on väike laps.

Kas Ennul on isa ja ema? — Jah, tal on isa ja ema.

Kes tal veel on? — Tal on veel õde ja väike vend.

Kas Linda on Ennu õde? — Jah, Linda on Ennu õde ja Enn on Linda vend. Väike Rein on ka Linda vend.

Tiiu Kaasik on Linda ema. Linda on Tiiu Kaasiku tütar ja Ennu õde.

Упражнение 1. Вставьте соответствующее слово:

Vend, õde, ema, isa, poeg, tütar.

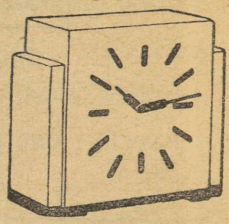
1. Enn on Reinu . . . . . 2. Linda on Ennu . . . . . 3. Tiiu Kaasik on Linda . . . . 4. Jaan Kaasik on Ennu . . . . 5. Rein on Tiiu Kaasiku . . . . . 6. Enn on Linda . . . . . 7. Linda on Jaan Kaasiku . . . . . 8. Tiiu Kaasik on Reinu . . . . 9. Jaan Kaasik on Linda . . . .

Mis kell on?

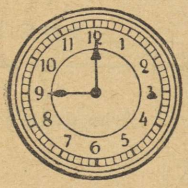
„Palun, ütle, mis kell on.“

„Kell on üks, kaks, kolm, neli, viis, kuus, seitse, kaheksa, üheksa, kümme, üksteist, kaksteist.“

„Tänan!“

kell

Kell on juba üheksa — aeg on minna magama.

Упражнение 2. Допишите:

Ma seisan	Ma laulan	Ma magan
Sa	Sa	Sa . . . .
Ta	Ta	Ta . . . .

Упражнение 3. Напишите словами:

1×3=3	2×4=8	2×5=10
2×3=6	1×5=5	2+3+4=9

Образец: Üks kord kolm on kolm. Kaks korda kolm on kuus.

Задание. Прочтите и запомните:

Nimetav: kes? Именительный: кто?	Omastav: kelle? kelle oma? Родительный: кого? чей? чья? чьё
Inspektor.	See on *inspektori* tuba.
Direktor.	See on *direktori* kabinet.
Sõdur.	Kas see on *sõduri* püss?
Pioneer.	Kas see on *pioneeri* pasun?

Упражнение 4. Выпишите из задания слова в именительном и родительном падежах и подчеркните окончание род. падежа.

Образец: Inspektor — inspektori.

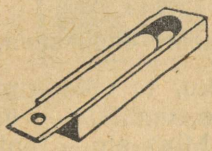
40.

Tõnu läheb kooli.

mapis	pinalis	hüvasti
kuhu?	kooli	mille juurde?

mapp

pinal

sulepea

sulg

Tõnul on mapp. Tõnu võtab mapi. Mapis on raamat, vihik ja pinal. Pinalis on pliiats, sulg ja sulepea. Tõnu läheb kooli.

„Hüvasti, ema!"

See on uks. Tõnu läheb ukse juurde. Ta avab ukse. Ta suleb ukse. Ta läheb välja.

Kuhu Tõnu läheb? — Ta läheb kooli.

Vestlus.

1. Mis on Tõnul?	Tõnul on mapp.
2. Mille ta võtab?	Ta võtab mapi.
3. Mis tal mapis on?	Tal on mapis raamat, vihik ja pinal.
4. Mis on Tõnul pinalis?	Tal on pinalis pliiats, sulg ja sulepea.
5. Mille juurde Tõnu läheb?	Ta läheb ukse juurde.
6. Mille ta avab?	Ta avab ukse.
7. Mille ta suleb?	Ta suleb ukse.
8. Kuhu Tõnu läheb?	Tõnu läheb kooli.

Задание. Закройте ответы и ответьте на вопросы.

Прочтите и запомните:

Ma loe-**n**	— я читаю.	Ma sõida-**n**	— я еду.
Sa loe-**d**	— ты читаешь.	Sa sõida-**d**	— ты едешь.
Ta loe-**b**	— он (она) читает.	Ta sõida-**b**	— он (она) едет.

Упражнение 1. Измените по образцу:

Ma avan ukse (я открываю дверь), ma sulen akna (я закрываю окно).

Упражнение 2. Спишите и прибавьте окончания.

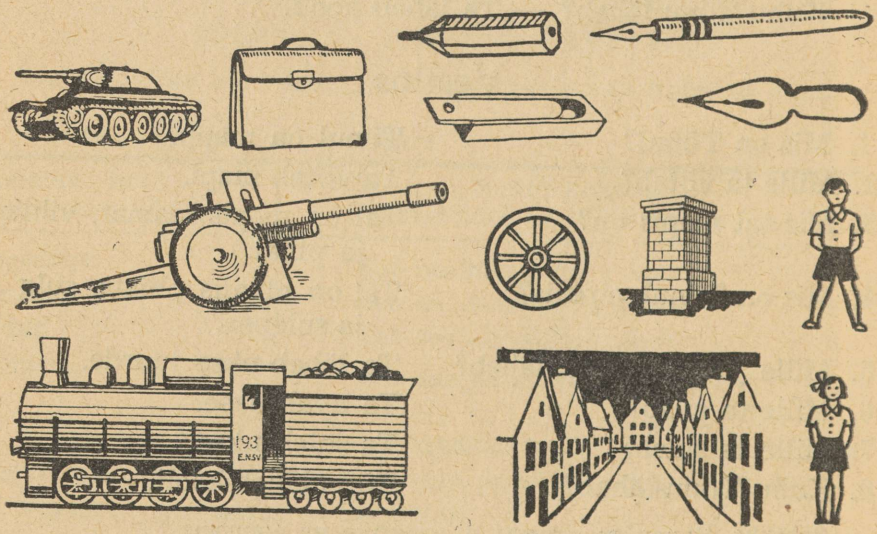
Ma võta— mapi, sa võta— vihiku, ta võta— pinali. Sa lähe— voodi juurde, ta lähe— laua juurde, ma lähe— ahju juurde. Ma koputa—, sa ava—. Enn tereta—. Mina ole— tankist. Ma lähe— oma tankiga vaenlase vastu. Kahur tulista—. Vaenlane põgene—.

Упражнение 3. Допишите и подчеркните окончания.

Kas see on pioneer— pasun? Kas see on direktor— kabinet? Nõukogude sõdur võitis fašism—. Kas see on inspektor— tuba? See on sõdur— püss.

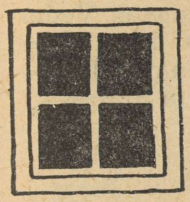
Образец: See on direktori kabinet.

Упражнение 4. Mis on pildil?

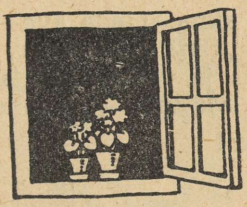

41.

Salme seisab akna juures.

Aken on suletud.

Aken on avatud.

See on aken. Kas aken on avatud? Ei, aken on suletud.

Ema ütleb: „Salme, ava aken!“

Salme avab akna. Ta seisab akna juures ja vaatab välja.

Poiss läheb tänaval. Tal on mapp käes.

Kes see poiss on? See on Tõnu. Kuhu ta läheb? Ta läheb kooli.

Tõnu on õpilane. Salme on ka õpilane.

Salme võtab mapi. Ta ütleb: „Hüvasti, ema!“ Salme läheb ka kooli.

Küsimused:

1. Kas aken on avatud või suletud? (окно закрыто)
2. Mis ema ütleb?
3. Mis Salme teeb? (открывает окно)
4. Kus ta seisab? (у окна)
5. Kes läheb tänaval? (мальчик)
6. Kes see poiss on?
7. Mille Salme võtab? (портфель)
8. Mis ta emale ütleb?
9. Kuhu ta läheb?

Задание. Прочтите и запомните:

mis? что?	mille? что?
Vedur.	Volli võtab *veduri.*
Kahur.	Isa annab *kahuri.*
Pinal.	Õde võtab *pinali.*
Pliiats.	Ema annab *pliiatsi.*
Paber.	Tõnu võtab *paberi.*
Loosung.	Ma loen esimese *loosungi.*

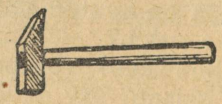
Упражнение 1. Выпишите из задания слова, которые отвечают на вопросы *mis? — mille?*, и подчеркните окончание *mille?*.

Образец: Vedur — veduri . . . .

Упражнение 2. Допишите.

Ma ava— ukse, sa ava— akna. Linda ava— raamatu. Vedur sõida— põrandal. Rein ütle—: „Sina ole— suur, aga mina ole— väike." Ma seisa— akna juures ja vaata— välja. Tänaval lähe— rongkäik. Salme loe— loosungi. Ma tule—, sa lähe—, ta jookse—.

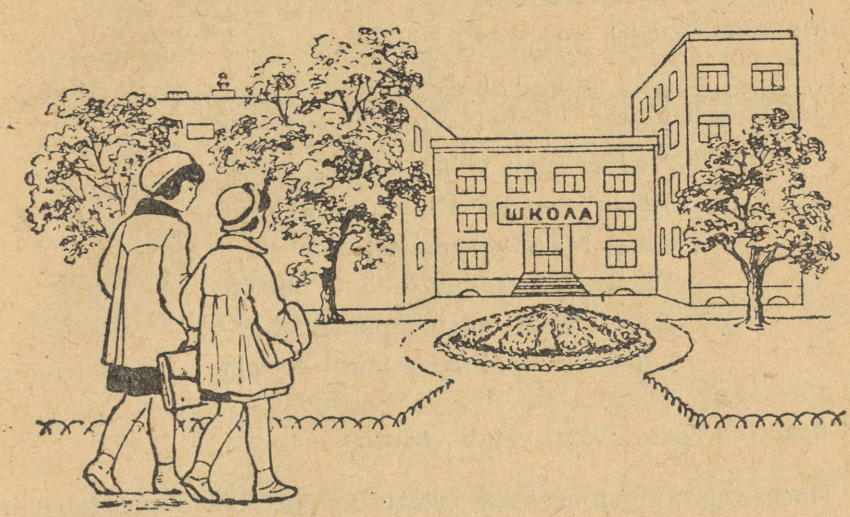
Упражнение 3. Читайте громко!

Siin on ja , ja , ja . ja on laual. on laua all. Kas see on või , või ? Kas see on või ? on punane. on sinine. ja . ja . , aja välja! Kas see on või ? Kas see on või ?

Упражнение 4. Спишите упражнение 3.

42.

Meie kool.

Seal on suur maja. See on kool. Kus on Tõnu ja Salme? Tõnu ja Salme on koolis. Enn ja Linda on ka koolis.

Koolis on pikk koridor. Siin on esimene ja teine klass, seal on kolmas ja neljas klass. Linda, kus on viies klass? Viies klass on ülal. Aga kus on kuues ja seitsmes klass? Kuues ja seitsmes klass on all.

Küsimused:

1. Mis maja see on? (это школа)
2. Kas kool on suur või väike maja?
3. Kus on Tõnu ja Salme? (в школе)
4. Mis on koolis? (длинный коридор)
5. Kus on viies klass? (наверху)
6. Kus on kuues ja seitsmes klass? (внизу)

koolis
pikk
viies
kuues
seitsmes

Упражнение 1. Напишите соответствующую форму глагола:

Ma loen.	Ma sõidan.	Ma võtan.
Sa	Sa	Sa . . . . .
Ta	Ta	Ta . . . . .

Упражнение 2. Допишите и подчеркните окончания.

Vedur. Tõnu võtab (mille?) vedur—.
Kahur. Onu annab (mille?) kahur—.
Pinal. Ma võtan (mille?) pinal—.
Pliiats. Õde annab (mille?) pliiats—.
Paber. Volli võtab (mille?) paber—.
Loosung. Ma loen esimese loosung—.

Образец: Vedur. Tõnu võtab veduri.

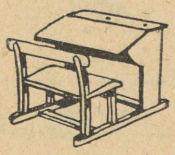
Произнесите õ: sõrm, sõdur, võit, õun, õde. Sõidab, sõidab sõjamees.

ä: tänan väga, aitäh, rongkäik, täht, väike käsi, ma lähen ära.

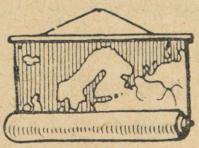
ü: Ülo, Külli, tüdruk, püha, üks ja üheksa.

43.

ripub	**seinal**	**pildil**	**sees**
laua kohal	**kuldkala**	**kui palju?**	

pink

kaart

õpetaja

purk

Meie klass.

Kolmas klass on meie klass. Siin on uks. Seal on aken. Siin on pink. Seal on tahvel. Klassitahvel on must.

See on sein. Sein on valge. Mis ripub seinal? Seal ripub kaart. Kus ripub kaart? Kaart ripub seinal.

Siin ripub pilt. Kes on pildil? See on seltsimees Stalin.

Linda joonistab vasara.

Salme joonistab sirbi.

Aga Maret joonistab tähe.

Klassis on veel laud ja tool. Seal istub õpetaja. Laua kohal ripub lamp.

Akna all on veel väike laud. Laual on purk. Seal sees on vesi.

Kes seal on? Seal on ilus kollane kala. See on meie kuldkala.

Küsimused:

1. Kas meie klass on suur või väike?
2. Kus on pink ja tahvel? (в классе)
3. Missugune on tahvel? (чёрная)
4. Mis ripub seinal? (карта)
   Kus ripub kaart? (на стене)
5. Kes on pildil?
6. Mis Linda joonistab? (молот)
7. Mis Salme joonistab? (серп)
8. Mis Maret joonistab? (звезду)
9. Kas kala on punane või kollane?
10. Mis on klassis? (доска, картина, карта, стул, стол, скамейка)

Задание. Прочтите и запомните:

Mis?	Mille?
Pomm.	Sõdur võtab *pommi.*
Trumm.	Pioneer võtab *trummi.*
Tool.	Tõnu annab *tooli.*
Kool.	See on *kooli* pilt.
Püss.	Sõdur võtab *püssi.*
Klass.	See on *klassi* uks.
Pall.	Linda annab *palli.*
Korv.	Ema võtab *korvi.*

Упражнение 1. Выпишите из задания слова, которые отвечают на вопросы mis? — mille?, и подчеркните окончание mille?.

Образец: Pomm — pommi, trumm — trummi.

Задание. Прочтите и запомните:

11	üksteist	13	kolmteist
12	kaksteist	14	neliteist
15	viisteist		

Kui palju on kaheksa ja kolm?
Kaheksa ja kolm on üksteist.
Kui palju on kolm korda neli?
Kolm korda neli on kaksteist.
Kas kümme ja viis on neliteist?
Ei, kümme ja viis on viisteist.
Kui palju on viis korda kolm?
Viis korda kolm on viisteist.
Seitse ja neli ja kaks on kolmteist.

Упражнение 2. Напишите словами:

5+8=13 6+6=12 2×7=14
7+4=11 5×3=15 6×2=12

Произнесите кратко: punane, paber ja pasun, mõni asi, vedur, väga kuri, kahur tulistab, ta põgeneb, sõda, täna on püha, juba üheksa, pinal, neli tuba, isa nimi ja ema nimi, ma avan, ma sulen, Jüri ja Tõnu.

kell

44.

vahetund	lapsed	õu	õues
heliseb	tuleb	tund	algab

Tund algab.

Vahetund. Lapsed on õues.

Kas Tõnu on klassis? Ei, Tõnu ei ole klassis. Tõnu on õues.

Kas Salme on ka õues? Ei, Salme ei ole õues. Salme on klassis.

Klassi aken on avatud.

Kell heliseb. Salme suleb akna.

Lapsed on klassis. Õpetaja tuleb klassi. Ta ütleb: „Tere hommikust, lapsed!“

Lapsed ütlevad: „Tere, seltsimees Vaher!“

Õpetaja istub. Tund algab.

Küsimused:

1. Kus on lapsed? (на дворе)
2. Kas Tõnu on klassis? (нет, он на дворе)
3. Kas Salme on ka õues? (нет, она в классе)
4. Mis on avatud? (классное окно)
5. Mis heliseb? (звонок)
6. Mis Salme teeb? (закрывает окно)
7. Kus on lapsed? (в классе)
8. Kes tuleb? (учитель)
9. Kuidas õpetaja teretab?
10. Kes on klassis? (учитель, дети)

Задание. Прочтите и запомните:

Mis? что?	Mille oma? чего?
Kahur.	Kas see on *kahuri* ratas?
Vedur.	Kas see on *veduri* korsten?
Lennuk.	See on *lennuki* propeller.
Kompvek.	See on *kompveki* paber.

Упражнение 1. Выпишите слова, которые отвечают на вопросы mis? — mille?, и подчеркните окончание mille?.

Образец: Kahur — kahuri.

Упражнение 2. Допишите и подчеркните окончания.

Kas Linda annab pall—? Kas see on klass— uks? Kas see on kool— pilt? Ülo võtab püss—. Ema võtab korv—. Tõnu annab tool—. Sõdur võtab pomm—. Pioneer võtab trumm—.

Образец: Kas Linda annab palli?

Упражнение 3. Переведите на русский язык.

Elagu Nõukogude armee! Ratsamees — kõige ees. Juba kell on kümme. Sul on aeg magama minna. Isa on mees. Pikk puu. Mapp ja pinal. Uks on suletud. Aken on avatud. Tänan! Hüvasti!

45.

Salme loeb ja Tõnu kirjutab.

lapp
pühi puhtaks
pane ära
oma kohale

Õpetaja ütleb: „Salme, tõuse püsti, võta raamat ja loe!“

Salme tõuseb püsti, võtab raamatu ja loeb. Ta loeb hästi.

Siis õpetaja ütleb: „Tõnu, mine tahvli juurde, võta kriit ja kirjuta: kümme ja viis on viisteist.“

Tõnu läheb tahvli juurde, võtab kriidi ja kirjutab: 10 + 5 = 15.

Õpetaja: „Nüüd võta lapp ja pühi tahvel puhtaks. Pane nüüd lapp ära ja mine oma kohale."

Tõnu võtab lapi ja pühib tahvli puhtaks. Ta paneb lapi ära ja läheb oma kohale.

Poiss kirjutab.

Tüdruk loeb.

kriit

tahvel

Задание. Прочтите и запомните:

Приказ:	Исполнение:
Tõuse püsti!	Ma tõusen püsti.
Mine tahvli juurde!	Ma *lähen* tahvli juurde.
Seisa tahvli juures!	Ma seisan tahvli juures.
Võta kriit!	Ma võtan kriidi.
Kirjuta!	Ma kirjutan.
Pane kriit ära!	Ma panen kriidi ära.
Võta lapp!	Ma võtan lapi.
Pühi tahvel puhtaks!	Ma pühin tahvli puhtaks.
Pane lapp ära!	Ma panen lapi ära.
Mine oma kohale!	Ma *lähen* oma kohale.
Istu!	Ma istun.

Упражнение 1. Закройте «исполнение» и ответьте устно по «приказу».

Упражнение 2. Образуйте повелительное наклонение.

Loen — . . . . ! Lähen — *mine!* Kirjutan — . . . . ! Avan — . . . . !

Sulen — . . . . ! Ütlen — . . . . ! Tulen — . . . . ! Seisan — . . . . !

Panen — . . . . ! Pesen — . . . . ! Teretan — . . . . ! Õmblen — . . . . !

Образец: Loen — loe!

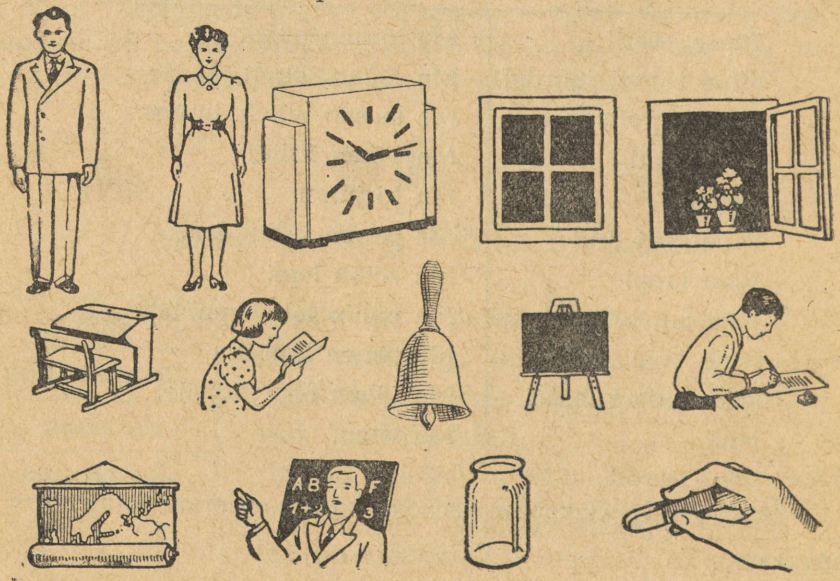
Упражнение 3. Спишите и допишите окончания.

Ma tõuse—, sa ei tõuse. Ma lähe—, ta ei lähe. Sa tule—, ta ei tule. Linda õmble—, Maret ei õmble. Koer jookse—, poiss ei jookse. Ma tereta—, sa ei tereta. Ma ava—, sa ei ava. Ta koputa—, ma ei koputa. Sa anna—, ta ei anna. Kukk laula—, kana ei laula. Kana mune—, kukk ei mune.

Упражнение 4. Напишите числа словами:

4, 7, 14, 8, 5, 9, 15, 3, 2, 11, 6, 13, 12.

Упражнение 5. Mis on pildil?

46.

Mis Enn teeb?

Enn istub.

Ta tõuseb pikkamisi.

Ta seisab.

Ta läheb pikkamisi.

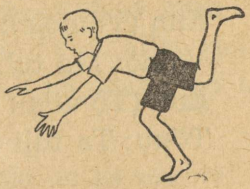
Ta läheb ruttu.

Ta jookseb.

Ta hüppab kõrgele.

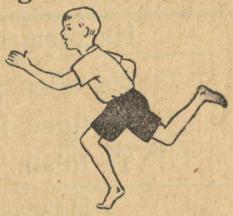
Ta kukub.

Ta lamab.

Ta tõuseb ruttu üles.

Ta jookseb edasi.

Küsimused:

1. Kuidas Enn tõuseb? (медленно)
2. Kuidas ta läheb? (медленно)
3. Kuidas ta siis läheb? (быстро)
4. Kuidas ta hüppab? (высоко)
5. Kes kukub? Mis Enn teeb? (встаёт быстро)
6. Ja mis ta siis teeb? (бежит дальше)

Kahekõne.

Tulen — lähen.

Enn (Väinole): Tule siia! Tule minu juurde!
Väino: Ma tulen sinu juurde.
Enn (Tõnule): Kas ta tuleb?
Tõnu: Jah, ta tuleb.
Enn: Mine sinna! Mine ukse juurde!
Väino: Ma lähen ukse juurde.
Enn (Tõnule): Kas ta läheb ukse juurde?
Tõnu: Jah, ta läheb ukse juurde.

Tulin — läksin.

Enn (Väinole): Mis sa tegid?
Väino: Ma tulin sinu juurde. Ma läksin ukse juurde.
Enn (Tõnule): Mis ta tegi?
Tõnu: Ta tuli sinu juurde. Ta läks ukse juurde.

Задание. Прочтите и запомните:

Утвердительная речь.

Настоящее время	Прошедшее время
Ma tulen ja lähen.	Ma tulin ja läksin.
Sa tuled ja lähed.	Sa tulid ja läksid.
Ta tuleb ja läheb.	Ta tuli ja läks.
Повелит. накл.: Tule! Mine! — Приди! Иди!	

Отрицательная речь наст. времени.

Ma ei tule, ma ei lähe.
Sa ei tule, sa ei lähe.
Ta ei tule, ta ei lähe.
Отрицат. повелит. наклонение: Ära tule! Ära mine! Не приходи! Не иди!

Упражнение. Допишите окончания.

Kell helise—. Tund alga—. Ma võta— raamatu ja loe—. Sa võta— kriidi ja kirjuta—. Lamp ripu—. Ma võta— lapi ja pühi— tahvli puhtaks. Ma pane— lapi ära ja lähe— oma kohale.

47.

Perekond.

arst

vanemad

Enn on suur poiss. Ta on pioneer.

Ennul on isa ja ema. Ta isa on arst ja ema on õpetaja.

Tal on ka vanaisa ja vanaema.

Ennul on vend ja õde. Venna nimi on Rein. Rein ei ole pioneer. Ta on alles väike poiss. Aga õde Linda on pioneer. Ta on suur tüdruk.

Enn, Linda ja Rein on lapsed. Isa ja ema on nende vanemad. Vanemad ja lapsed on kokku üks perekond.

Vestlus.

Leidke pilt „Perekond“ (§ 22)!

Näidake, kus on Linda ema! Kuidas on Linda ema nimi? (vaata § 39).

Näidake, kus on Linda isa! Kuidas on isa nimi?

Näidake, kus on Linda vend! Kuidas on Linda venna nimi?

Kuidas on Linda teise venna nimi?

Kes on suur? Kes on väike? Kes on Ennu õde?

Kes on vanemad? (отец и мать)

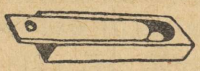
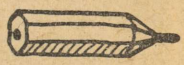
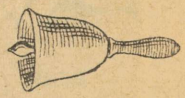
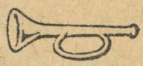
Kes on lapsed? (Enn, Linda ja Rein)

Kes on pioneerid? (Enn ja Linda)

Kes on poisid? (Enn ja Rein)

Kes on tüdrukud? (Linda ja Salme)

Упражнение 1. Читайте громко!

Tõnul on käes. Mapis on , ja . Pinalis on , ja . on , aga on . Seinal ripub . Kus on ? heliseb. tuleb klassi. Eedil on Jukul on , Mikul on .

Упражнение 2. Спишите упражнение 1.

Задание. Прочтите и запомните:

Единственное число.		Множественное число
Nimetav (именительный) kes? кто?	Omastav (родительный) kelle? кого?	Nimetav (именительный) kes? кто?
Vanem	Vanema	Vanema-**d**
Laps	Lapse	Lapse-**d**
Poiss	Poisi	Poisi-**d**
Pioneer	Pioneeri	Pioneeri-**d**
Tüdruk	Tüdruku	Tüdruku-**d**

Запомните: Для образования множественного числа к форме kelle? mille? (tüdruku, raamatu) нужно прибавить **-d** — окончание множ. числа.

Упражнение 3. Допишите и подчеркните окончание множественного числа.

Единственное число. Множественное число.

Mis? что?	Mille? чего?	Mis? что?
See põrand	Selle põranda	Need põranda-**d**
„ vasar	.....	.....
„ tänav	.....	.....
„ pasun	.....	.....
See vedur	Selle veduri	.....
„ paber	.....	.....
„ pliiats	.....	.....
„ lennuk	.....	.....

48.

Emale.

A. Oengo-Juhandi. Miina Härma

Ema, kallis ema,
oled nõnda hea,
panen sinu sülle
oma väikse pea.

Käsi nõnda pehme,
nõnda selge silm,
süda hell ja avar —
armurikas ilm.

Ema, kallis ema,
kui saan suureks kord,
küll siis sinu hoole
tasun tuhatvõrd.

Küsimused:

1. Kes on sulle hea?
2. Kelle sülle sa pea paned?
3. Missugune on ema käsi? ema silm?
4. Missugune on ema süda?

Kallis ema — дорогая мама; hea — добрая; sinu sülle — на твои колени; oma pea — свою голову; käsi nõnda pehme — рука такая мягкая; silm nõnda selge — глаз такой ясный; süda — сердце; hell ja avar — нежное и просторное; arm — любовь; armurikas ilm — мир, богатый любовью; kui saan suureks — когда вырасту; sinu hoole — твою заботу (попечение); tasun — отплачу; tuhatvõrd — тысячекратно.

Произнесите со смягчением: kal'lis, sel'ge, sel'tsimees, sul'g, väl'ja, pal'ju, kas's, pur'k, ot'si, püs's, kat'ki, Kal'ju, Vol'li (Володя), tun'd, klas'sis, An'ni sal'l.

Задание. Прочтите и запомните:

16	**kuusteist**	18	**kaheksateist**
17	**seitseteist**	19	**üheksateist**
20	**kakskümmend**		

Kui palju on kaksteist ja viis? Kaksteist ja viis on seitseteist.
Kui palju on neli korda viis? Neli korda viis on kakskümmend.
Kui palju on neli korda neli? Neli korda neli on kuusteist.
Kas kolm korda kuus on üheksateist? Ei, kolm korda kuus ei ole üheksateist, vaid kaheksateist.

Упражнение 1. Напишите словами: 14, 9, 19, 17, 12, 16, 11, 18, 20, 15.

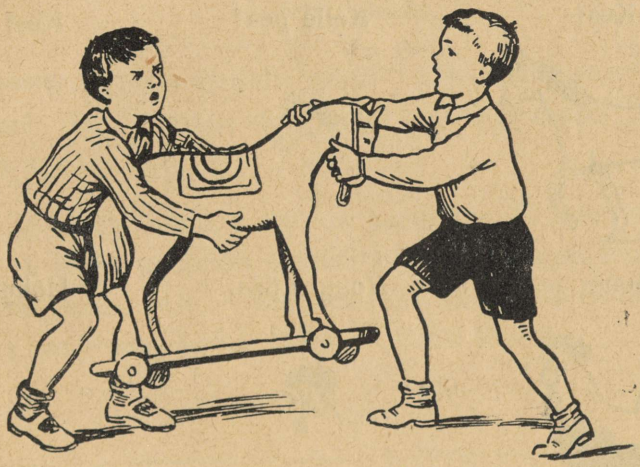
Упражнение 2. Спишите стихотворение „Emale“ и выучите наизусть.

Упражнение 3. Переведите на русский язык.

Lamp on laua kohal. Ma joonistan. Kas see on sulg või sulepea? Pane kriit ära! Kes on õpilane? Kell heliseb. Vahetund. Tõnu on õues. Koer lamab akna all. Kass läheb sinna kõrgele puu otsa. Laps jookseb edasi.

49.

Kelle hobune?

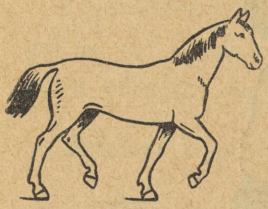
Jukul ja Mikul on hobune.
Aga nüüd tuleb tüli: kelle hobune see on?
Juku ütleb: „Minu hobune!“
Miku ütleb: „Ei, minu!“
Juku: „Kuidas sinu? See on ju minu hobune! Anna siia!“
Miku: „Ei anna! See pole sinu, see on minu hobune!“
Isa tuleb ja ütleb: „Poisid, mängige ilusasti! Hobune on teie mõlema oma.“

Küsimused:

1. Kellel on hobune?
2. Mis Juku ütleb? Mis Miku ütleb?
3. Kes kuuleb Juku ja Miku tüli?
4. Mis isa ütleb?

Задание. Прочтите и запомните:

Kelle pea? Kelle saba?

Единственное число.		Множественное число.
Kes?	Kelle pea?	Kes?
		
Hobune.	*Hobuse* pea.	Hobuse-**d**.
		
Kukk.	*Kuke* pea.	Kuke-**d**.
		
Kass.	*Kassi* saba.	Kassi-**d**.

Hiir.

Hiire saba.

Hiire-**d**.

Местоимения.

Единственное число.

kes? (кто?)	kelle oma? (чей? чья? чьё?)
mina (ma)	*minu* raamat
sina (sa)	*sinu* sulg
tema (ta)	*tema* pliiats

Упражнение. Kelle õde? Kelle vend? — Напишите вместо личных местоимений (kes? — mina, sina, tema) притяжательные (kelle? — *minu*, *sinu*, *tema*).

1. See on (mina) vend. 2. See on (sina) õde. 3. Need on (mina) raamatud. 4. Need on (sina) pliiatsid. 5. Kas see on (sina) nuga? 6. See ei ole (mina) pall. 7. Kas need on (mina) või (tema) õunad? — Need ei ole (tema) õunad. Need on (sina) õunad.

50.

öösel	**päeval**	**taevas**	**paistab**	**säravad**
pesas	**voodis**	**sohval**	**õpivad**	

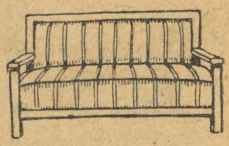
lind

pesa

kuu

sohva

Öö ja päev.

See on öö.

Öösel on pime. Taevas on must. Kuu paistab. Tähed säravad.

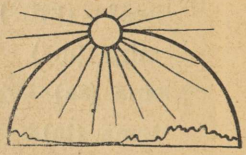
Lapsed magavad voodis. Linnud magavad pesas.

Muri magab põrandal. Kass magab sohval.

Päeval on valge. Taevas on sinine. Päike paistab. Ilm on soe.

Lapsed ei maga. Nad õpivad koolis. Väikesed lapsed mängivad aias.

Linnud ka ei maga. Nad lendavad ja laulavad.

See on päev.

Suur ja väike.

Mis on suur ja mis on väike?

Üks on ja teine

Küsimused:

1. Kas öösel on valge või pime?
2. Kas öösel on taevas must või sinine?
3. Mis säravad taevas? (звёзды)
4. Millal paistab kuu? (ночью)
5. Mis lapsed öösel teevad? (спят)
6. Kus lapsed magavad? (в кровати)
7. Kus linnud magavad? (в гнезде)
8. Kus magab koer?
9. Kus magab kass?
10. Kas päeval on valge või pime?

11. Missugune on taevas?

12. Mis paistab?

13. Kas lapsed magavad päeval? Mis lapsed päeval teevad? (учатся в школе)

14. Mis väikesed lapsed teevad? (играют в саду)

15. Kas linnud magavad päeval? Mis linnud päeval teevad? (летают и поют)

Задание. Сравните единственное и множественное число.

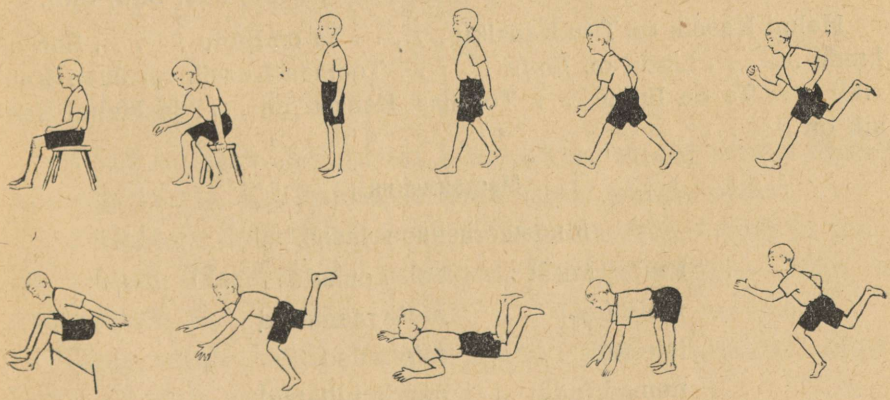
Единственное число	Kelle? mille?	Множеств. число
Täht särab.	Selle tähe.	Tähed säravad.
Kass magab.	„ kassi.	Kassid magavad.
Õpilane õpib.	„ õpilase.	Õpilased õpivad.
Laps mängib.	„ lapse.	Lapsed mängivad.
Lind laulab.	„ linnu.	Linnud laulavad.

Упражнение 1. Спишите „Suur ja väike."

Упражнение 2. Переведите на эстонский язык.

Мой нож, твоя рука, его яблоко. Мой портфель, его книга, твоя собака, его ручка, моя лошадь, твоя корова.

Упражнение 3. Mis poiss teeb?

51.

Sugulased.

kolhoosnik

sugulane
tädi
sõber
mõistatus

Ennu isal on vend. See on Ennu onu. Ta nimi on Toomas Kaasik. Onu Toomas on kolhoosnik.

Ennu emal on õde. See on Ennu tädi. Ta nimi on Helmi. Tädi Helmi on Toomas Kaasiku naine.

Kes on Ennu ja Linda sugulane? Onu Toomas on Ennu ja Linda sugulane, ja tädi Helmi samuti. Onu ja tädi lapsed on ka nende sugulased.

Ennul on sõber. Selle nimi on Tõnu.

Kes see poiss on? Kas ta on su vend? — Ei ole, ta on mu sõber. Kas Tõnul on õde? Ei, Tõnul ei ole õde. Tal on üks vend.

Mõistatus: Mu onul on vend. Aga see ei ole mu onu. Kes ta siis on? (Mu isa.)

Упражнение 1. Впишите: *mees, naine, vend, õde, onu, tädi.*

Helmi Kaasik on Tiiu Kaasiku . . . . . Ta on Ennu . . . . . Enn on Linda . . . . . Linda on Ennu . . . . . Toomas Kaasik on Jaan Kaasiku . . . . Ta on Ennu . . . . Toomas Kaasik on . . . . ja Helmi Kaasik on . . . . . .

Местоимения.

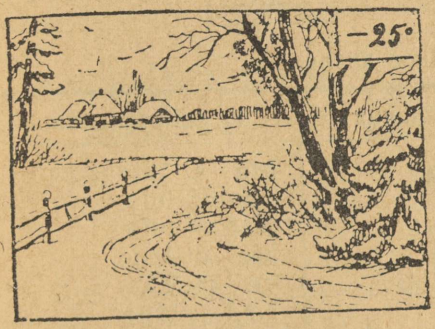
Множественное число.

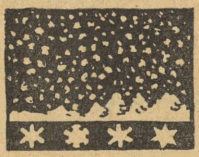
kes? (кто?)	kelle omad? (чьи?)
meie (me)	*meie* raamatud
teie (te)	*teie* suled
nemad (nad)	*nende* pliiatsid

Упражнение 2. Kelle õed? Kelle vennad? — Напишите вместо личных местоимений (kes? — meie, teie, nemad) притяжательные (kelle? — *meie, teie, nende*).

1. Need on (meie) õed ja vennad. 2. Need on (teie) sõbrad ja seltsimehed. 3. Kas need on (teie) raamatud ja vihikud? — Ei, need on (nemad) omad. 4. See on (nemad) ämber.

52.

See on lumi.
Lund sajab.

Talvel on väga külm. **rohi**

Täna on kakskümmend viis kraadi külma.

hall	maa	kõik	õhk	õhus	alati

Talv.

I.

Nüüd on talv. Talvel on külm. Aias ei ole enam ühtegi lille ega marja. Ka linnud ei laula enam puude otsas.

Taevas on hall. Õues on lumi. Maa on valge. Aiad ja puud on valged. Tänavad on ka valged. Rohi ja lilled — kõik on valge lume all.

Täna sajab lund. Valged lumehelbed lendavad õhus. Lumi on alati valge ja külm.

Küsimused:

1. Kas nüüd on talv?
2. Kas talvel on külm?
3. Mida ei ole enam aias? (ни одного цветка, ни одной ягоды)
4. Kes ei laula? (птицы)
5. Missugune on taevas? (серое)
6. Missugune on maa, aiad, puud ja tänavad?
7. Mis on valge lume all? (трава и цветы)
8. Mida täna sajab? Mis lendavad õhus? (белые снежинки)
9. Missugune on lumi? (белый и холодный)

Упражнение 1. Напишите в вопросительной, утвердительной и отрицательной форме.

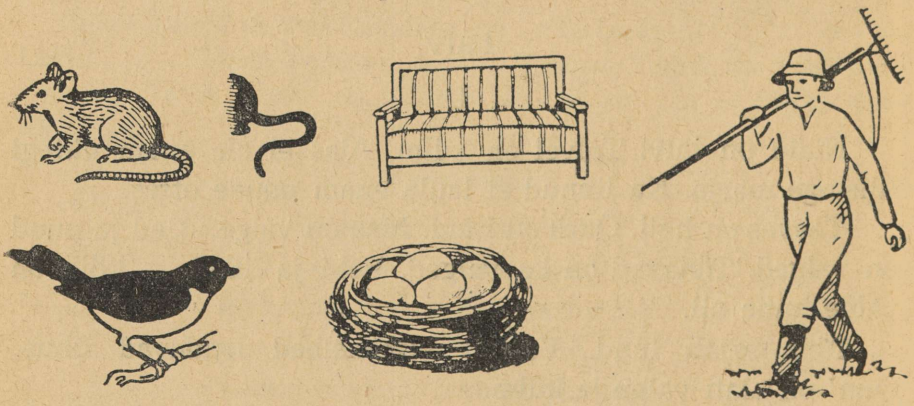
Множественное число.

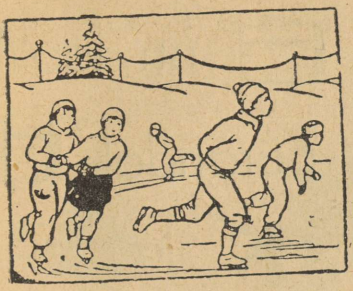
Вопросительная	Утвердительная	Отрицательная
Kas me tuleme?	Me tuleme.	Me ei tule.
Kas te . . ?	Te . . .	Te ei tule.
Kas nad . . ?	Nad . . .	Nad ei tule.
Kas me läheme?	Me läheme.	Me ei lähe.
Kas te . . ?	Te . . .	Te ei lähe.
Kas nad . . ?	Nad . . .	Nad ei lähe.

Упражнение 2. Допишите окончания.

Kes kirjuta—? Mina kirjuta—. Mis sa kirjuta—? Õpilased lähe— hommikul kooli. Mis nad koolis tee—? Nad õpi—, kirjuta—, loe— ja laula—. Kuhu te õhtul lähe—? Me lähe— kinno. Mis Enn kodus tee—? Ta loe— ja kirjuta—.

Упражнение 3. Mis on pildil?

Lapsed uisutavad jääl.

Lund ei saja.

uisk — uisud

kasukas

jõgi	jää	jõel on jää

eile	rõõmus
külmus kinni	kasukas seljas

Talv.

II.

Ilm on väga külm. Eile oli kakskümmend viis kraadi külma. Jõgi külmus kinni.

Jõel on jää. Lapsed lähevad jõele uisutama. Neil on uisud käes.

Tõnu paneb ka endale uisud alla ja läheb jõele uisutama. Tõnul on soe. Tal on soe kasukas seljas.

Tõnule meeldib talv. Tõnu on rõõmus.

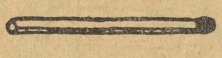
Mõistatus: Mis tuleb valge kasukaga?

Küsimused:

1. Missugune on ilm? (очень холодная)
2. Mitu kraadi külma oli eile? (25°)
3. Mis külmus kinni? (река)
4. Mis on jõel? (лёд)
5. Kes lähevad jõele uisutama? (дети)
6. Mis neil käes on? (коньки)
7. Kes läheb ka uisutama?
8. Mis Tõnu endale alla paneb?
9. Kas Tõnul on soe või külm?
10. Mis on Tõnul seljas? (тёплая шуба)
11. Mis Tõnule meeldib? (зима)

Mõistatus: Kelle „kasuka" all on talvel rohi ja lilled?

Упражнение 1. Читайте громко!

 ja . on toolil.

 on valus. on põrandal.

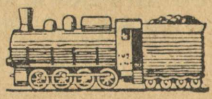
ja on laual. ja .

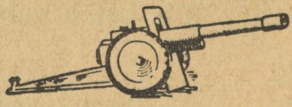
 ammub. jookseb.

sööb. haugub. Võta ,

raiu maha! on ahju

juures. on nurgas. Kas see

on või ? Kas

see on või ?

Упражнение 2. Спишите упражнение 1.

Упражнение 3. Спишите и прибавьте окончания.

Kuu paista—. Tähed sära—. Valged lumehelbed lenda— õhus. Linnud maga— oksal. Kass maga— sohval. Me mängi— aias. Linnud lenda— ja laula—.

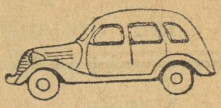
Упражнение 4. Образуйте множественное число.

Õun — õunad.	Uks — . . . . .
Sai —	Laps — . . . . .
Oks —	Lill — . . . . .

kuusk

auto

pähkel

kuuse küljes
nääripäev
roheline

iga õpilane
pildiraamat

Nääripuu.

Kuusk on ilus puu. Ta on alati roheline.

Tuleb nääripäev. Õpetaja toob kuuse klassi. Kuuse küljes ripuvad ilusad asjad. Siin ripub õun. Seal ripub kompvek ja ilus kuldpähkel. Ülal särab kuldtäht. See kuusk on nüüd nääripuu.

Nääripuu all on pall, pasun, trumm, lipp, lennuk ja väike tank. Seal on veel mõned mänguasjad: kana, tibu, hobune, nukk, koer, kass ja väike auto.

Õpetaja annab meile mõne ilusa asja. Mina saan lipu ja lennuki. Griša saab tanki ja trummi. Pioneer Volodja saab pasuna. Viktor saab auto. Katja saab kana ja tibu. Ziina saab

koera ja kassi. Väike Olja saab nuku. Kolja saab hobuse, aga Ženja saab palli.

Iga õpilane saab veel pildiraamatu, õuna, suure ilusa kompveki ja kuldpähkli.

Nääripuu on suur ja ilus.

Küsimused:

1. Missugune puu on kuusk? (красивое дерево)
2. Missugune on ta alati? (зелёное)
3. Mis tuleb? (новый год)
4. Mis õpetaja toob klassi?
5. Mis ripub kuuse küljes? (яблоко, конфетка, золотой орех)
6. Mis särab ülal? (золотая звезда)
7. Mis on nääripuu all? (флаг, горн, барабан, самолёт, танк, автомобиль)
8. Mis iga õpilane saab? (книгу с картинками, яблоко, большую конфетку и золотой орех)
9. Missugune on nääripuu? (большая и красивая)

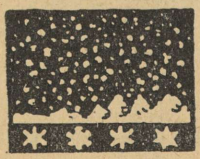
Упражнение 1. Допишите и подчеркните окончания.

Kas see on lennuk— propeller? Kas see on kompvek— paber? See on vedur— korsten. See on kahur— ratas.

Образец. Kas see on lennuki propeller?

Упражнение 2. Напишите числа словами.
12, 8, 10, 14, 13, 7, 15, 11, 9, 6.

Упражнение 3. Mis on pildil?

Постатейный словарь.

2.

kukk	петух
nukk	кукла
kana	курица
muna	яйцо
nina	нос
mina	я
minu	мой(моя, моё)
ema	мать
onu	дядя
nimi	имя
onu nimi	имя дяди
anna	дай
ei anna	не дам

3.

linn	город
lennuk	самолёт
kelle linn?	чей город?
Lenini linn	город Ленина
kanal on	у курицы (есть)
on	есть
emal on	у матери (есть)
kala	рыба
uinu	засни
ma (mina) laulan	я пою
laul	песня
laulan laulu	я пою песню

4.

mis	что
see	это
klass	класс
aken	окно
uks	дверь
kus?	где?
siin	тут
seal	там
eesel	осёл
kassa	касса
summa	сумма
sai	булка

5.

maias	лакомка (падкий)
magus	сладкий (ая, оє), сладок (сладка, ко)
mesi	мёд
nuga	нож
aga	а, но
sool	соль
ei ole	не
soolane	солёный (ая, ое)
ka	тоже

kas see on sai? это булка?

6.

lipp	флаг
lamp	лампа
pall	мяч
piim	молоко
on punane	красен, красный (ая, ое)
on ilus	красив, а, о (ый, ая, ое)
soe	тёплый (ая, ое)
isa	отец
sepp	кузнец
pomm	бомба
missugune	какой (ая, ое), каков (а, о)

7.

tuba	комната
pilt	картина
tank	танк
tibu	цыплёнок
kollane	жёлтый (ая, ое)
bensiin	бензин
gloobus	глобус

8.

laps	дитя
ja	и
maga	спи
uni	сон
ikka ei maga	всётаки не спит
joo	пей

9.

laud	стол
tool	стул
pink	скамейка
on madal	низка
ka ei ole	тоже не

10.

nutab	плачет
miks	почему
katki	разбито
kuidas	как
ei lenda	не летает
ei mune	не несёт яиц

11.

hobune	лошадь
ahi	печь
hani	гусь
mis teeb	что делает
sinine	синий (яя, ее)
lill	цветок
sinilill	голубая перелеска
ilm	погода
silm	глаз
leian	нахожу

12.

tahvel	доска
vihik	тетрадь
must	чёрный (ая, ое)
kes	кто
avab	открывает
tule	иди сюда, приди
on avatud	открыт (а, о)
vaseliin	вазелин
ilves	рысь
kompvek	конфета

13.

sirp	серп
vasar	молот
sepp	кузнец
isal	у отца
orav	белка
raamat	книга
on suletud	закрыт (а, о)
tere	здравствуй
kop-kop-kop	тук-тук-тук
koputab	стучит
vana	старый (ая, ое)
vanaisa	дедушка
vanaema	бабушка
istu	сядь
naerab	смеётся
sina	ты
igav	скучно

14.

võta	бери, возьми
õun	яблоко
õde	сестра
lõikab	режет
sõda	война
sõida	поезжай
võit	победа

15.

mari	ягода
neli	четыре
palub	просит

16.

tütar	дочь
üks	один, одна, о
ütleb	говорит
üheksa	девять
kümme	десять

17.

sõdur	солдат
valge	белый (ая, ое)
püss	ружьё
valgel hobusel	на белой лошади
nõukogude	советский (ая, ое)
ta	он (она, оно)
kaitseb	защищает
meie	наш (а, е)
meie kodumaad	нашу родину

18.

väike	маленький (ая, ое)
poiss	мальчик
täht	звезда
poisil	у мальчика
käsi	рука
sõrm	палец
ämber	ведро
näitab	показывает
mitu	сколько
jah	да
kui palju	сколько
anna käsi	дай руку

19.

film	фильм
šokolaad	шоколад
vaenlane	враг

20.

tal	у него
poeg	сын
selle nimi	его имя (имя того)

alles	ещё
suur	большой (ая, ое)
vaid	а
teises käes	в другой руке

21.

sööb	ест
supp	суп
puder	каша
leib	хлеб
kõht	живот
täis	полный (ая, ое)
mu kõht on täis	я сыт
aitäh	спасибо
päev	день
öö	ночь
nüüd	теперь

22.

hommik	утро
päike	солнце
tõuseb	восходит
tere hommikust!	доброе утро!
vestlus	беседа
veel	ещё
teretab	здоровается

23.

puhas	чистый (ая, ое)
vesi	вода
peseb ennast	умывается
siga	свинья

24.

otsi	ищи, отыщи
kapp	шкаф
pliiats	карандаш

25.

lehm	корова
koer	собака
seisab	стоит
jookseb	бежит
mine ruttu	иди скорей
aja ta välja	выгони её вон
ammub	мычит

26.

puu	дерево
oks	сук
puu otsas	на дереве
puu otsa	на дерево
puu all	под деревом
haugub	лает
vaenlane	враг
põgeneb	спасается бегством
koera eest	от собаки

27.

tuli	огонь
on palav	горячий (ая, ее)
on terav	острый (ая, ое)
kas sul on valus?	тебе больно?
(tuli) on valus	(огонь) причиняет боль
oma nuga	свой нож

28.

maja	дом
aed	сад
ümber	вокруг
mina	я
sina	ты
üks kord	один раз
kaks korda	два раза

29.

tühi	пустой (ая, ое)
lagi	потолок
põrand	пол
sein	стена
nurk	угол
ülal	наверху

30.

tõuseb püsti	встаёт
läheb	идёт
akna juurde	к окну
akna juures	у окна
tüdruk	девочка
ma õmblen	я шью

32.

korv	корзина
paber	бумага
paberikorv	корзина для бумаги
laual	на столе
laua ääres	у (возле) стола

33.

pasun	горн
trumm	барабан
esimene	первый (ая, ое)
mäng	игра
asi	вещь
mänguasi	игрушка
kellel	у кого
pühib	метёт
kolmas	третий (ья, ье)

34.

vedur	паровоз
korsten	труба
ratas	колесо
meeldib	нравится
väga	очень
laual	на столе
põrandal	на полу
hästi	хорошо

35.

kahur	пушка
tankil	на танке
oma tankiga	со своим танком
vaenlase vastu	против врага
tulistab	стреляет
põgeneb	бежит, обращается в бегство
küsimused	вопросы

37.

oktoober	октябрь
täna	сегодня
tänav	улица
püha	праздник
oktoobripüha	октябрьский праздник
tänaval	по улице
rongkäik	демонстрация
mängib	играет

muusika	музыка
klassi seinal	на классной стене
mõni loosung	несколько лозунгов
loe	читай
elagu	да здравствует
Nõukogude armee	Советская Армия
seltsimees	товарищ

39.

perekond	семья
mees	мужчина
naine	женщина
vend	брат
mis kell on?	который час?
kell	часы
tänan	благодарю, спасибо
juba	уже
aeg	время
minna	итти
magama	спать

40.

mapp	портфель
mapis	в портфеле
pinal	пенал
pinalis	в пенале
sulg	перо
sulepea	ручка
hüvasti	до свиданья
kuhu	куда
kooli	в школу
mille juurde	к чему

41.

on avatud	открыт (а, о)
on suletud	закрыт (а, о)
õpilane	учащийся (ученик, ученица)

42.

koolis	в школе
pikk	длинный
koridor	коридор
viies	пятый
kuues	шестой
seitsmes	седьмой

43.

ripub	висит
seinal	на стене
pildil	на картине
kaart	карта
õpetaja	учитель
laua kohal	над столом
purk	банка
sees	внутри
kuldkala	золотая рыбка
kui palju	сколько

44.

vahetund	перемена
lapsed	дети
õu	двор
õues	на дворе
kell	звонок
heliseb	звенит
tuleb klassi	входит в класс
tund	урок
algab	начинается

45.

kirjutab	пишет
kriit	мел
lapp	тряпка
pühi puhtaks	сотри
pane ära	положи
oma kohale	на своё место

46.

pikkamisi	медленно
ruttu	скоро
kõrgele	высоко
kukub	падает
lamab	лежит
jookseb edasi	бежит дальше
tulin, läksin	пришел, пошел

47.

arst	врач, доктор
vanemad	родители

49.

tüli	ссора
anna siia	дай сюда
on teie mõlema oma	принадлежит вам обоим
hiir	мышь
saba	хвост

50.

öösel	ночью
on pime	темно
taevas	небо
kuu	луна
paistab	светит
säravad	блестят
lind	птица
pesa	гнездо
sohva	диван, софа
sohval	на диване
päeval	днём
õpivad	учатся

51.

sugulane	родственник
talumees	крестьянин
tädi	тётка
nende sugulased	их родственники
sõber	друг
mõistatus	загадка

52.

talv	зима
talvel on külm	зимою холодно
ei ole enam	нет больше
ühtegi	ни одного
ei lille ega marja	ни цветка, ни ягоды
hall	серый (ая, ое)
lumi	снег
maa	земля
rohi	трава
kõik	всё
lumehelbed	снежинки
õhk	воздух
õhus	в воздухе
alati	всегда

53.

uisk — uisud	конёк — коньки
uisutavad jääl	катаются на льду

eile	вчера
jõgi	река
külmus kinni	замёрзла
jõel on jää	на реке лёд
tal on kasukas seljas	он одет в шубу
rõõmus	весёлый

54.

nääripäev	новый год
kuusk	ель
nääripuu	ёлка
roheline	зелёный (ая, ое)
kuuse küljes	на ёлке
kuldpähkel	золотой орех
kuldtäht	золотая звезда
auto	автомобиль
iga õpilane	каждый учащийся
pildiraamat	книжка с картинками

Sõnastik — Словарь

A

aed (род. aia)	сад
aeg (aja)	время
aga	а, но
ahi (ahju)	печь
aias	в саду
aitäh	спасибо
ajama	гнать
aken (akna)	окно
alati	всегда
algab	начинается
all	внизу
alla	вниз
alles	ещё
ammub	мычит
anna	дай
armas	любимый (ая)
armee	армия
arst (arsti)	врач
asi (asja)	вещь
auto	автомобиль
avab	открывает
avatud	открыт (а)

B

bajaan (-i)	баян
bensiin (-i)	бензин

D

direktor (-i)	директор

E

edasi	дальше
ees	впереди
eesel (eesli)	осёл
ega	ни
eile	вчера
ei	не
ei ole	нет
ei ole enam	нет больше
elagu	да здравствует
ema (—)	мать
endale	себе
esimene	первый (ая)

F

fašist (-i)	фашист
film (-i)	фильм

G

gloobus (-e)	глобус

H

hall (halli)	серый (ая)
hani (hane)	гусь
haugub	лает
hea	хороший (ая)
heliseb	звенит
hiir (hiire)	мышь
hobune (hobuse)	лошадь
hommik (-u)	утро
hoppadi	гоп-гоп

hästi	хорошо
hüppab	прыгает
hüvasti	до свиданья
hüüab	кричит

I

iga	каждый (ая)
igav	скучно
ikka	всётаки
ilm (-a)	1) погода; 2) мир (свет)
ilus	красив (а, о)
ilves (-e)	рысь
inspektor (-i)	инспектор
isa (—)	отец
istu	сядь

J

ja	и
jah	да
jalg (jala)	нога
joo	пей
jookseb	бежит
joonistab	рисует
juba	уже
juurde	к
juures	у
jõel	на реке
jõgi (jõe)	река
jää (—)	лёд

K

ka	тоже
kaart (kaardi)	карта
kaheksa	восемь
kahekõne	диалог
kahur (-i)	пушка
kaitseb	защищает
kaks	два
kala (—)	рыба
kallis	дорогой (ая)
kana (—)	курица
kapp (kapi)	шкаф
kassa (—)	касса
kass (kassi)	кошка
kasukas (kasuka)	шуба
katki	разбит (а, о)
kell (-a)	часы
kell (-a)	звонок
kelle	чей (чья, чьё)
kellel	у кого
kes	кто
kino (—)	кино
kinno	в кино
kirjutab	пишет
klass (-i)	класс
klassitahvel (-vli)	кл. доска
kodumaa (—)	родина
kohal	над
koer (-a)	собака
kohale	на место
kollane	жёлтый (ая, ое)
kolmas	третий (ья, ье)
kolm	три
kompvek (-i)	конфета
kool (-i)	школа
kop-kop-kop	тук-тук
koputab	стучит
kord	раз
koridor (-i)	коридор
korsten (-rstna)	труба
korv (-i)	корзина

kraad (kraadi) градус
kriit (kriidi) мел
kuhu куда
kuidas как
kui palju сколько
kukk (kuke) петух
kukub падает
kuld (kulla) золото
kuldkala (—) золотая рыбка
kuldpähkel (-kli) зол. орех
kuldtäht (-tähe) зол. звезда
kuri (kurja) злой (ая, ое)
kus где
kuu (—) луна; месяц
kuus (kuue) шесть
kuusk (kuuse) ель
kõht (kõhu) живот
kõik всё
kõnnib ходит
kõrgele высоко
käes в руке
käsi (käe) рука
(kuuse) küljes на ёлке
külm холодно
külmus kinni замёрз (ла, ло)
kümme десять
küsimused вопросы

L

lagi (lae) потолок
lamab лежит
lamp (lambi) лампа
lapp (lapi) тряпка
laps (lapse) дитя
laud (laua) стол
laul (laulu) песня
laulan пою
lehm (lehma) корова
leian нахожу
leib (leiva) хлеб
lendama летать
lennuk (-i) самолёт
lill (lille) цветок
lind (linnu) птица
linn (-a) город
lipp (lipu) флаг
loe читай
loosung (-i) лозунг
lumehelbed снежинки
lumi (lume) снег
lund снегу
lõikab режет
läheb идёт

M

ma (mu) я
maa (—) земля
madal (-a) низкий (ая, ое)
maga спи
magus (-a) сладкий (ая, ое)
maias падкий
maja (—) дом
mapp (mapi) портфель
mari (marja) ягода
meeldib нравится
mees (mehe) мужчина
meie мы
meil у нас
mesi (mee) мёд
miinus (-e) минус
miks почему
mille чего

mina (minu)	я
mine	иди
minna	итти
minu	мой (моя, моё)
mis	что
missugune	какой (ая, ое)
mitu	сколько
mulle	мне
muna (—)	яйцо
munema	нести яйца
must (-a)	чёрный
muusika (—)	музыка
mõistatus (-e)	загадка
mõni	несколько
mängivad	играют
mänguasi (-asja)	игрушка

N

naerab	смеётся
naine (naise)	женщина; жена
nali (nalja)	шутка
neil	у них
neli	четыре
nende	их
nimi (nime)	имя
nina (—)	нос
nuga (noa)	нож
nukk (nuku)	кукла
nurk (nurga)	угол
nutab	плачет
nõnda	так
nõukogude	советский
näha	видеть
näitab	показывает
nääripuu (—)	ёлка
nääripäev (-a)	Новый год
nüüd	теперь

O

oks (-a)	сук; ветка
oksal	на ветке
oktoober	октябрь
olen	я (есмь)
oli	был (а, о)
oma	свой (я, ё)
on	есть
onu (—)	дядя
orav (-a)	белка
otsas (puu otsas)	на (на дереве)
otsi	ищи

P

paber (-i)	бумага
paberikorv (-i)	корз. для отбросов
paistab	светит
palav (-a)	горячий (ая, ее)
palju	много
pall (-i)	мяч
palub	просит
pane	положи
paraad (-i)	парад
pasun (-a)	горн
pea (—)	голова
perekond (-konna)	семья
pesa (—)	гнездо
peseb (ennast)	умывается
piim (-a)	молоко
pikk (pika)	длинный (ая)
pikkamisi	медленно
pildiraamat (-u)	книжка с картинками

pilt (pildi) картина
pime темно
pinal (-i) пенал
pink (pingi) скамейка
pioneer (-i) пионер
pliiats (-i) карандаш
poeg (poja) сын
poiss (poisi) мальчик
pomm (-i) бомба
puder (pudru) каша
puhas (puhta) чистый (ая)
punane (puna- красный (ая)
se)
puu (—) дерево
põgeneb обращается в бегство
põrand (-a) пол
päev (-a) день
päeval днём
pähkel (pähkli) орех
päike (-se) солнце
püha (—) праздник
pühib метёт
püss (-i) ружьё
püsti tõusma встать

R

raamat (-u) книга
raske тяжёлый
ratas (ratta) колесо
ratsamees всадник
(-mehe)
revolutsioon (-i) революция
ripub висит
rongkäik демонстрация
(-käigu)
ruttu скорей
rõõmus весёлый

S

saba (—) хвост
sai (-a) булка
sai получил (а)
sajab (lund) идёт (снег)
salk (-lga) отряд
samm (-u) шаг
seal там
see это
sees в, внутри
sein (-a) стена
seisab стоит
seitse семь
selle nimi его имя (имя того)
seljas верхом (на лошади)
seltsimees товарищ
(-mehe)
sepp (sepa) кузнец
siga (sea) свинья
siia сюда
siin здесь
siis тогда
silm (-a) глаз
sina (sinu) ты
sinilill (-e) голубая перелеска
sinine (sinise) синий
sinna туда
sinu твой
sirp (sirbi) серп
soe тепло; тёплый
sohva (—) софа
sool (-a) соль
soolane солёный

sugulane (-se)	родственник (ца)
suleb	закрывает
sulepea (—)	ручка
suletud	закрыт (а, о)
sulg (sule)	перо
sulle	тебе
summa (—)	сумма
supp (supi)	суп
suur (-e)	большой
sõber (sõbra)	друг
sõda (sõja)	война
sõdur (-i)	солдат
sõida	поезжай
sõit (sõidu)	езда
sõjamees (-mehe)	солдат
sõrm (-e)	палец
sõtta	на войну
särab	блестит
sööb	ест

T

ta	он (она)
taevas (taeva)	небо
tahvel (tahvli)	доска
tal	у него
talv (-e)	зима
talumees (-mehe)	крестьянин
tank (tanki)	танк
tankist (-i)	танкист
teeb	делает
tegi	сделал (а)
teine (teise)	другой
tema	он (она)
terav (-a)	острый (ая, ое)
tere	здравствуй
teretab	здоровается
tibu (—)	цыплёнок
toast	из комнаты
tool (-i)	стул
trumm (-i)	барабан
tuba (toa)	комната
tule	приди
tuli (tule)	огонь
tulistab	стреляет
tund (tunni)	час
tõi	принёс
tõuseb (päike)	восходит
tõuseb (püsti)	встаёт
tädi (—)	тётя
täht (tähe)	звезда
täis	полный
täna	сегодня
tänan	спасибо
tänav (-a)	улица
tüdruk (-u)	девочка
tühi	пустой
tüli (—)	ссора
tütar (tütre)	дочь

U

uinu	засни
uisk (uisu)	конёк
uisud	коньки
uisutama	кататься
uks (-e)	дверь
uni (une)	сон

V

vaata	смотри
vaenlane (-se)	враг

vahetund (-tunni)	перемена
vahva	храбрый
vahvalt	храбро
vaid	а
valge (—)	белый (ая, ое)
valus	больно
vanaema (—)	бабушка
vanaisa (—)	дедушка
vanemad	родители
vasar (-a)	молот
vastu	против
vedur (-i)	паровоз
veel	ещё
vend (venna)	брат
vesi (vee)	вода
vestlus (-e)	беседа
vihik (-u)	тетрадь
viis (viie)	пять
voodi (—)	кровать
või (—)	масло
või	или
võit (võidu)	победа
võitis	победил
võtta	взять
väga	очень
väike (-se)	маленький
välja	вон

Õ

õde (õe)	сестра
õhus	в воздухе
õmblen	шью
õpetaja (—)	учитель
õpilane (-se)	ученик, -ница
õpivad	учатся
õues	на дворе
õun (-a)	яблоко

Ä

ämber (ämbri)	ведро
ääres	у

Ö

öö (—)	ночь
öösel	ночью

Ü

üheksa	девять
ühtegi	ни одного
üks (ühe)	один
ülal	наверху
üles	вверх
ümber	вокруг
ütleb	говорит

Русский словарь-справочник

Номер означает параграф постатейного словаря, где можно найти слово в эстонском переводе.

А

А 20
автомобиль 54

Б

бабушка 13
банка 43
барабан 33
бежит 25
белка 13
белый 17
бензин 7
беседа 22
блестят 50
бомба 6
больно 27
больше нет 52
большой 20
брат 39
булка 4
бумага 32

В

вазелин 12
ведро 18
весёлый 53
вещь 33
висит 43
внутри 43
вода 23
воздух 52
возле стола 32
возьми 14
война 14
вокруг 28
вон 25
вопросы 35
восходит 22
враг 19, 26
врач 47
время 39
всё 52
всегда 52
всётаки 8
встаёт 30
входит 44
вчера 53
выгони 25
высоко 46

Г

где 4
глаз 11
глобус 7
гнездо 50
говорит 16
год 54
горн 33
город 3
горячий 27
гусь 11

Д

да 18
да здравствует 37
дай 2
дай руку 18
дальше 46
два раза 28
дверь 4
двор 44
девочка 30
девять 16
дедушка 13
делает 11
демонстрация 37
день 21
дерево 26
десять 16
дети 44
диван 50
дитя 8
длинный 42
днём 50
доброе утро 22
доктор 47
дом 28
до свиданья 40
доска 12
дочь 16
друг 51
дядя 2

Е

ель 54
ёлка 54
есть 3
ест 21
ещё 20

Ж

жёлтый 7
женщина 39
живот 21

З

загадка 51
закрыт 41
замёрзла 53
засни 3
защищает 17
звезда 18
звенит 44
звонок 44
здоровается 22
здравствуй 13
зелёный 54
земля 52
зима 52
зимою 52
золотая рыбка 43
золотой 54

И

и 8
игрушка 33
идёт 33
иди скорей 25
иди сюда 12
имя 2
итти 39
ищи 24

К

к чему 40
к окну 30
каждый учащийся 54
как 10
какой, каков 6
карандаш 24
карта 43
картина 7
касса 4
катаются 53
каша 21
класс 4
книга 13
колесо 34
комната 7
конфетка 12
коньки 53
корзина 32
корз. для бумаги 32
коридор 42
корова 25
который час 39
красивый 6
красный 6
крестьянин 51
кто 12
куда 40
кузнец 6
кукла 2
курица 2

Л

лает 26
лакомка 5
лампа 6
лёд 53
лежит 46
летает 10
лозунг 37
лошадь 11
луна 50

М

маленький 18
мальчик 18
мать 2
мёд 5
медленно 46
мел 45
место 45
метёт 33
мой (моя, моё) 2
молоко 6
молот 13
мужчина 39
музыка 37
мычит 25
мышь 49
мяч 6

Н

наверху 29
на дереве 26
нахожу 11
начинается 44
наш (а, е) 17
не 5
небо 50
не дам 2
несёт (яйцо) 10
низкий 9
ни одного 52
но 5
новый 54
нож 5
нос 2
ночь 21
ночью 50
нравится 34

О

обращается в бегство 26
огонь 27
один 16
один раз 28
окно 4
октябрь 37
он (она, оно) 17
орех 54
осёл 4
острый (ая, ое) 27
от собаки 26
отец 6
открывает 12
открыт (а, о) 12

отыщи 24
очень 34

П

падает 46
палец 18
паровоз 34
пей 8
пенал 40
первый 30
перемена 44
перо 40
песня 3
петух 2
печь 11
пишет 45
плачет 10
победа 14
погода 11
под деревом 26
поезжай 14
показывает 18
пол 29
полный 21
положи 45
портфель 40
потолок 29
почему 10
пошёл 46
пою 3
праздник 37
приди 12
пришёл 46
просит 15
против врага 35
птица 50
пустой 29
пушка 35
пятый 42

Р

разбито 10
режет 14
река 53
родина 17
родители 47
родственник 51
ружьё 17
рука 18
ручка 40
рыба 3
рысь 12

С

сад 28
самолёт 3
светит 50
свинья 23
своё 45
сегодня 37
седьмой 42
семья 39
серп 13
серый 52
сестра 14
синий 11
скамейка 9
сколько 18
скоро 46
скучно 13
сладкий 5
смеётся 13
снег 52
снежинки 52
собака 25
советская армия 37
советский 17
солдат 17
солёный 15
солнце 22
соль 5
сон 8
сотри 45
спасибо 21
спать 39
спи 8
ссора 49
старый 13
стена 29
стоит 25
стол 9
стреляет 35
стул 9
стучит 13
сук 26
сумма 4
суп 21
сын 20
сыт (а, о) 21
сюда 49
сядь 13

Т

там 4
танк 7
темно 50
теперь 21
тёплый 6
тётка 51
тетрадь 12
товарищ 37
тоже 5
трава 52
третий 33
труба 34
тряпка 45
тук-тук 13
тут 4
ты 28

У

у него 39
у окна 30
у отца 13
угол 29
уже 39
улица 37
умывается 23
урок 44
утро 22
учатся 50
учащийся 41
учитель 43

Ф

фильм 19
флаг 6

Х

хвост 49
хлеб 21
холодно 52
хорошо 34

Ц

цветок 11
цыплёнок 7

Ч

часы 39
чей 3
четыре 15
чёрный 12
чистый 23
читай 37
что 4

Ш

шестой 42
шкаф 24
школа 40
шоколад 19
шуба 53
шью 30

Э

это 4

Я

я 2
яблоко 14
ягода 15
яйцо 2

Sisujuhataja

Lk.

Saateks õpetajale 3
Чтение эстонских букв 6
1. Буквы a, i, o, m, u 7
2. Буквы k, n, e 7
3. Буква l 9
4. Буква s 11
5. Буква g 13
6. Буква p 14
7. Буквы t, b 16
8. Буква j 18
9. Буква d 20
10. Повторение 22
11. Буква h 23
12. Буква v 25
13. Буква r 28
14. Võta õun! Буква õ 31
15. Lill ja mari (повтор.) 33
16. Ema ja tütar. Буква ü 34
17. Ülo isa on sõdur (повтор.) 36
18. Lipp ja täht. Буква ä 38
19. Буквы f, š, z, ž 40
20. Jüri vend Ülo (повтор.) 42
21. Poiss sööb. Буква ö 44
Картинный алфавит 47
22. Tere hommikust! 48
23. Poiss on puhas 50
24. Kukk ja kana 52
25. Hobune, lehm ja koer 54
26. Koer ja kass 56
27. Nuga on terav 58
28. Kaks maja 59
29. Tühi tuba 61

30. Mis poiss teeb? 62
31. Vanaisa koputab. 64
32. Mis? kus? kas? 66
33. Eedil on pasun. 68
34. Volli vedur. 70
35. Tank ja kahur. 71
36. Sõidab, sõidab sõjamees. 73
37. Oktoobripüha. 75
38. Suur paraad. 77
39. Kaasiku perekond. 79
40. Tõnu läheb kooli. 81
41. Salme seisab akna juures. 83
42. Meie kool. 85
43. Meie klass. 87
44. Tund algab. 89
45. Salme loeb ja Tõnu kirjutab. 90
46. Mis Enn teeb? 93
47. Perekond. 95
48. Emale. 97
49. Kelle hobune? 99
50. Öö ja päev. 102
51. Sugulased. 104
52. Talv I. 105
53. Talv II. 107
54. Nääripuu. 109
Постатейный словарь 111
Эстонско-русский словарь 119
Русский словарь-справочник 126

Kaanejoonise valmistanud A. Koemets.

Teine trükk.

Vastutav toimetaja J. Lohk.

Keeleline toimetaja M. Arro.

Ladumisele antud 18. I 1949. Trükkimisele antud 25. III 1949. Trükiarv 6000. Paber 61X86, 1/16. Trükipoognaid 8,25. Arvutuspoognaid 8,5. Trükitähti trükipoognas 41210. MB-02242. Tellimise nr. 418. Trükikoda „Kommunist", Tallinn, Pikk tän. 2.

Rbl. 3.20

TÜ RAAMATUKOGU
1 0300 00696641 2

49 434